

Poznavanje divljači kod djece mlađe školske dobi

Đurinić, Matea

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Education / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:141:598254>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-02**

Repository / Repozitorij:

[FOOZOS Repository - Repository of the Faculty of Education](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Matea Đurinić

**POZNAVANJE DIVLJAČI KOD DJECE MLAĐE
ŠKOLSKE DOBI**

DIPLOMSKI RAD

Osijek, 2021.

SVEUČILIŠTE JOSIP JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

POZNAVANJE DIVLJAČI KOD DJECE MLAĐE ŠKOLSKE DOBI

DIPLOMSKI RAD

Predmet: Poznavanje biljaka i životinja

Mentorica: prof. dr. sc. Irella Bogut

Sumentor: mr. sc. Željko Popović

Student: Matea Đurinić

JMBAG: 0267034596

Modul: razvojni (A)

Osijek

lipanj, 2021.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. DIVLJAČ	2
2.1. Lovstvo.....	2
2.2. Lovstvo u Hrvatskoj.....	3
3. VRSTE DIVLJAČI	4
3.1. Krupna divljač	4
3.1.1. Medvjed (<i>Ursus arctos</i> L.)	4
3.1.2. Jelen obični (<i>Cervus elaphus</i> L.).....	5
3.1.3. Jelen bjelorepan (<i>Odocoileus virginianus</i> Zimm.)	5
3.1.4. Jelen lopatar (<i>Dama dama</i> L.).....	6
3.1.5. Jelen aksis (<i>Axis axis</i> Erx.).....	7
3.1.6. Srna obična (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	7
3.1.7. Kozorog (<i>Capra ibex</i> L.).....	8
3.1.8. Divokoza (<i>Rupicapra rupicapra</i> L.)	9
3.1.9. Muflon (<i>Ovis aries musimon</i> Pall.)	9
3.1.10. Divlja svinja (<i>Sus scrofa</i> L.).....	10
3.2. Sitna divljač.....	11
3.2.1. Zvijeri	11
3.2.1.1. Jazavac (<i>Meles meles</i> L.)	11
3.2.1.2. Kuna bjelica (<i>Martes foina</i> Her.)	12
3.2.1.3. Kuna zlatica (<i>Martes martes</i> L.)	12
3.2.1.4. Lisica (<i>Vulpes vulpes</i> L.).....	13
3.2.1.5. Čagalj (<i>Canis aureus</i> L.).....	14
3.2.1.6. Tvor (<i>Mustela putorius</i> L.)	14
3.2.1.7. Mungos (<i>Herpestes ishneumon</i> L.)	15
3.2.2. Dvojezupci i glodavci.....	16

3.2.2.1.	Zec obični (<i>Lepus europaeus</i> Pall.).....	16
3.2.2.2.	Kunić divlji (<i>Oryctolagus cuniculus</i> L.).....	16
3.2.2.3.	Puh veliki (<i>Glis glis</i> L.).....	17
3.2.3.	Pernata.....	18
3.2.3.1.	Fazan ili gnjetovi (<i>Phasianus sp.</i> L.).....	18
3.2.3.2.	Trčka skvržulja (<i>Perdix perdix</i> L.).....	19
3.2.3.3.	Prepelica pućpura (<i>Coturnix coturnix</i> L.).....	19
3.2.3.4.	Šljuka bena (<i>Scolopax rusticola</i> L.).....	20
3.2.3.5.	Šljuka kokošica (<i>Gallinago gallinago</i> L.).....	21
3.2.3.6.	Golub grivnjaš (<i>Columba palumbus</i> L.).....	21
3.2.3.7.	Guska glogovnjača (<i>Anser fabalis</i> Latham.).....	22
3.2.3.8.	Patka gluhara (<i>Anas platyrhynchos</i> L.).....	22
3.2.3.9.	Patka glavata (<i>Aythya ferina</i> L.).....	23
3.2.3.10.	Patka pupčanica (<i>Anas querquedula</i> L.).....	23
3.2.3.11.	Liska crna (<i>Fulica atra</i> L.).....	24
3.2.3.12.	Vrana siva (<i>Corvus corone cornix</i> L.).....	25
3.2.3.13.	Vrana gaćac (<i>Corvus frugilegus</i> L.).....	25
3.2.3.14.	Čavka zlogodnjača (<i>Coloeus monedula</i> L.).....	26
3.2.3.15.	Svraka (<i>Pica pica</i> L.).....	27
4.	DIVLJAČ U NACIONALNOM OKVIRNOM KURIKULUMU, NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU I UDŽBENICIMA	28
4.1.	Nacionalni okvirni kurikulum	28
4.2.	Nastavni plan i program za osnovnu školu	28
4.3.	Udžbenici (analiza).....	28
5.	CILJ I ZADACI RADA.....	40
6.	ISPITANICI I METODE.....	41
6.1.	Ispitanici.....	41

6.2. Metode.....	41
7. REZULTATI I RASPRAVA.....	42
7.1. Rezultati testa	42
7.2. Rasprava.....	51
8. ZAKLJUČAK.....	53
9. SAŽETAK	54
10. SUMMARY	56
11. KAZALO SLIKA I TABLICA	58
11.1. Kazalo slika	58
11.2. Kazalo tablica.....	59
12. LITARATURA	60
13. PRILOZI.....	65
14. IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA	83

1. UVOD

Odrastajući, dijete upoznaje svijet koji ga okružuje. Tako upoznaje različite biljke i životinje. S obzirom na to da djeca sve rjeđe i rjeđe borave u prirodi, a sve više za računalima i mobitelima važno ih je upoznati s različitim životinjama, kako onima u neposrednom okruženju, tako i onim životinjama koje žive slobodno u prirodi, odnosno divljači.

Pošto je lovstvo jedna od najstarijih gospodarskih djelatnosti koja je služila za prehranjivanje ljudi, a neki od dijelova divljači koristili su se i za zagrijavanje tijela valja se osvrnuti i na životinje koje pripadaju divljači. Zbog velikog broja izgradnje novih prometnica i urbanizacije, divljač je izgubila svoja staništa i sve ih se više može vidjeti na tim istim prometnicama postavlja se pitanje koliko učenici mlađe školske dobi prepoznaju divljač te prepoznaju li učenici iz gradske i seoske sredine istu divljač i postoje li velike razlike među učenicima iz gradske i seoske sredine.

Svrha je istraživanja ovog diplomskog rada provjeriti koliko učenici mlađe školske dobi prepoznaju divljač i postoji li razlika među učenicima gradske i seoske sredine. Analizirajući Nastavni plan i program, Nacionalni okvirni kurikulum te tri kompleta udžbenika ustanoviti postoje li teme vezane uz divljač.

S obzirom na to da je učitelj kreator nastavnog procesa moguće je u razrednu nastavu uvesti različite sadržaje koji se rijetko spominju u udžbeniku. Tako sam u ovu svrhu izradila radionicu koja se odnosi na divljač koja obitava na području nizinske Hrvatske namijenjenu učenicima razredne nastave.

2. DIVLJAČ

Divljač, naziv kojim *Zakon o lovu*¹ definira vrste ptica i sisavaca što ih, na propisan način, u propisano vrijeme, uz uporabu propisanoga lovačkog oružja, na odgovarajućim područjima u slobodnoj prirodi (lovištima), mogu loviti samo osobe s položenim lovačkim ispitom i lovačkom kartom. *Zakon o lovu* propisuje koje se sve životinjske vrste smatraju divljači dok se podzakonskim aktom *Pravilnikom o lovostaju* utvrđuje vrijeme kada je lov zabranjen (lovostaja). Divljač je prema navedenom *Zakonu* dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu bez obzira na zoološku sistematiku vrsta na koje se odnosi. Lovne su vrste podijeljene u dvije skupine: *krupna divljač* i *sitna divljač*.²

2.1. Lovstvo

„*Od najstarijih vremena čovjekova postojanja lov je djelatnost koja je imanentna ljudskoj vrsti* (Mustapić i sur., 2004, 5. str).“ Popović i suradnici (2002.) lovstvo definiraju kao granu privrede kojom upravlja država, a bavi se uzgojem, zaštitom i lovom divljači. U širem smislu lovstvo je gospodarska, znanstvena, obrazovna, turistička, športska i rekreativna sastavnica niza djelatnosti.³ Većina ljudi misli kako je lov samo ubijanje određenih životinja, ali kada bismo pobliže pogledali *Zakon o lovu* uvidjeli bismo da se radi o mnogo različitih zadaća koje lovci moraju obavljati. „*Lovac je čovjek koji se bavi lovom, završio je lovački staž, položio lovački ispit i posjeduje lovnu kartu i dozvolu za nošenje oružja* (Popović i sur., 2002, str. 93).“ Mogli bismo reći da se pod lovom podrazumijevaju sve zadaće vezane uz uzgoj, zaštitu, lov divljači i poštivanje lovačkih običaja i etike. Popović i suradnici (2002.) navode kako je lov zapravo umijeće i vještina hvatanja ili odstrela divljači u sportskom smislu, upoznavajući njezin način život, običaje i način kretanja. Također navode da se lov može provoditi čekanjem, šuljanjem, vabljenjem, kolima, čamcem, mamcima, sovom ušarom, psom... Lovci za lov najčešće upotrebljavaju odjeću boje terena, a to je najčešće smeđa do zelena boja dok se zimi na nju prebacuju bijele prevlake.

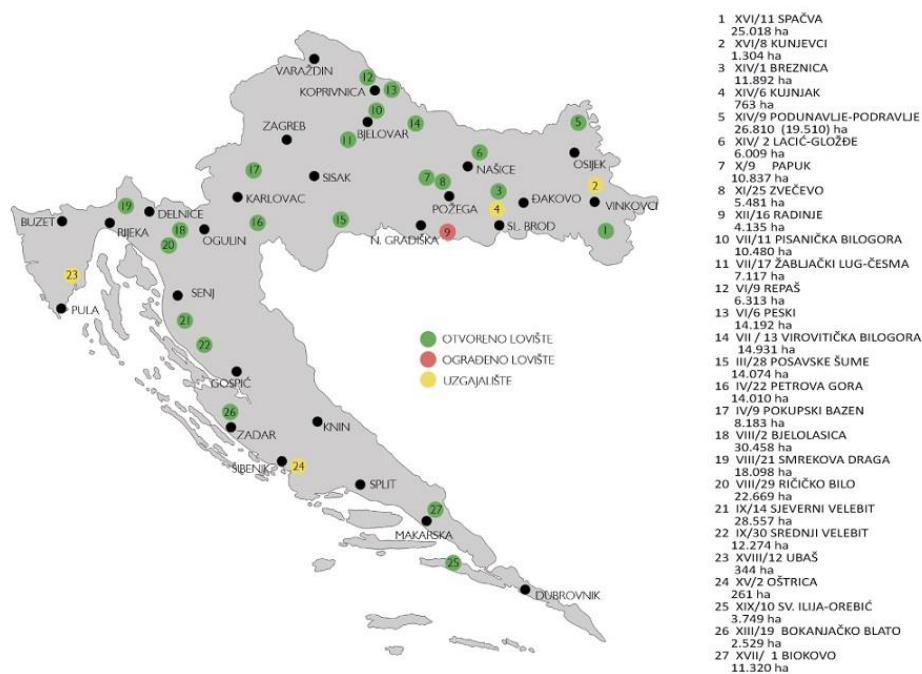
¹ *Zakon o lovstvu* (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_11_99_1913.html, pristupljeno 4.6.2021)

² *Hrvatska enciklopedija – divljač* (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=15514>, pristupljeno 4.6.2021.)

³ *Hrvatska enciklopedija – lovstvo* (<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=37293>, pristupljeno 4. 6. 2021.)

2.2. Lovstvo u Hrvatskoj

Možemo reći da je Republika Hrvatska zbog svojega položaja bogata lovačkom tradicijom i raznolikom divljači. Lovstvo u Hrvatskoj ima dugu tradiciju. Nekoliko stoljeća nakon doseljenja Hrvata na ovo područje postoje dokazi o raznom oružju i raznim predmetima koji su se pravili od parožaka jelenjeg roka. Jedan takav predmet, posuda za sol, pronađen je kod kostura muškarca, a načinjen je upravo od paroška jelenjeg roga. S jedne strane ukrašena je šahovskim poljem, a s druge strane prikazom lova na jelena. 1881. godine počinje organizirano lovstvo u Hrvatskoj. Dvije godine kasnije napisana je osnova za Zakon o lovu kako ljudi ne bi istrijebili svu divljač pošto je prethodno proglašena „sloboda lova“. Trenutno u Hrvatskoj Hrvatske šume gospodare s 27 lovišta, a na 312 hektara nalaze se njihova uzgajališta. Na Slici 1 možemo vidjeti kako su raspoređena njihova lovišta.

Slika 1. Lovišta u vlasništvu Hrvatskih šuma

Izvor: <https://www.hrsume.hr/index.php/hr/lovstvo/lovita>, 28.5.2021.

3. VRSTE DIVLJAČI

Svu divljač možemo podijeliti u dvije velike skupine. To su krupna i sitna divljač, dok sitnu divljač možemo podijeliti još i na zvijeri, dvojezubce i glodavce te na pernatu divljač.

3.1. Krupna divljač

Krupnoj divljači pripada mrki medvjed, jelen obični, jelen lopatar, jelen aksis, jelen bjelorepan, srna obična, kozorog, divokoza, muflon i divlja svinja.

3.1.1. Medvjed (*Ursus arctos* L.)

Medvjed je sisavac iz reda zvijeri (*Carnivora*). Danas u svijetu raspoznajemo osam vrsta medvjeda. To su: smeđi medvjed, bijeli ili polarni medvjed, američki crni medvjed, azijski crni medvjed, sunčani medvjed, očalasti medvjed i veliki panda medvjed. Medvjed je najveći kopneni mesožder koji može dosegnuti masu preko 300 kg. Boja dlake mu je smeđa, a može živjeti 35 godina. Medvjed se pari u razdoblju od svibnja do lipnja, a od siječnja do veljače može očekivati svojih 2-3 mladunaca. Iz ovoga možemo zaključiti da trudnoća kod medvjeda traje 240 dana.⁴

Slika 2. Mrki medvjed (*Ursus arctos* L.)

Izvor: <https://nasahercegovina.info/wp-content/uploads/2020/07/medvjed-%C5%A1uma-540x330-1.jpg>,

28.5.2021.

⁴ Hrvatska enciklopedija – medvjed (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=39806>, pristupljeno 7.6.2021.)

3.1.2. Jelen obični (*Cervus elaphus* L.)

Jelen obični jedan je od najtrofejnijih lovnih divljači jer kako kaže Durantel on se smatra najplemenitijom divljači koja nosi titulu kralja šume (Durantel, 2007). Nadalje kaže kako je ova vrsta jelena najveća divljač od svih sisavaca koji nastanjuju naše šume (Durantel, 2007). Običnog jelena još se naziva crvenim jelenom jer mu je boja dlake svijetlocrvena do crvenosmeđa. Zanimljivo je napomenuti kako jeleni svake godine u veljači gube svoje rogove, a kasnije im narastu još veći. Taj proces ponavlja se sve do četrnaeste godine života jelena. Jelen se pari od kolovoza do rujna, a nakon 270 dana košuta može očekivati od jednog do dva mladunaca. Valja napomenuti kako se ženka jelena ne naziva srnom, već košutom.⁵

Slika 3. Jelen obični (*Cervus elaphus* L.)

Izvor: https://balkan-hunting.hr/wp-content/uploads/2018/09/1_jelen.jpg, 28.5.2021.

3.1.3. Jelen bjelorepan (*Odocoileus virginianus* Zimm.)

Ovaj jelen većinom živi u Sjevernoj Americi i Kanadi pa se često naziva američkim došljakom. U Hrvatskoj ga trenutno nema, ali kako kaže Popović bit će naseljen jer je naveden kao divljač u zakonu o lovu (Popović i sur., 2002). Jelen bjelorepan od običnog se jelena razlikuje po tome što ne okuplja više košuta odjednom, nego je nekoliko dana s jednom košutom, a zatim traži drugu. Košuta bjelorepana može oteliti od tri do četiri mladunca u jednoj trudnoći.

⁵ Svijet oko nas – jelen obični (<https://www.energijapozitiva.com/jelen-obicni/>, pristupljeno 7.6.2021.)

Slika 4. Jelen bjelorepan (*Odocoileus virginianus* Zimm.)

Izvor: https://www.lovac.info/media/k2/items/cache/dbf38d4f97abb8ef843a32ffd8c16913_L.jpg , 28.5.2021.

3.1.4. Jelen lopatar (*Dama dama* L.)

Jelen lopatar manji je od običnog jelena. Dok obični jelen u visinu naraste 120-150 cm⁶, jelen lopatar naraste do 110 cm⁷. Specifično za jelena lopatara je oblik rogova. Njegovi rogovi, kako kažu Tucak i sur., spljošteni su iza srednjeg paroška, kao lopata, na čijem izvanjskom rubu rastu kratki parošci (Tucak i sur., 2002). Lopatar se pari od listopada do studenog, a nakon 240 dana košuta očekuje jedno do dva teleta.

Slika 5. Jelen lopatar (*Dama dama* L.)

Izvor: <https://www.lovac.ba/wp-content/uploads/2015/12/jelen-lopatar.jpg>, 28.5.2021.

⁶ Energija pozitivna, Svijet oko nas, Jelen obični (<https://www.energijapozitiva.com/jelen-obicni/>, pristupljeno 7.6.2021.)

⁷ Energija pozitivna, Svijet oko nas, Jelen lopatar (<https://www.energijapozitiva.com/jelen-lopatar/>, pristupljeno 7.6.2021.)

3.1.5. Jelen aksis (*Axis axis* Erx.)

Jelen aksis najbliži je jelenu lopataru. Možemo ga lako prepoznati po sedam redova bijelih pjega koje se pružaju trupom. Jelen aksis nešto je niži od jelena lopatar, a visina mu iznosi 90-95 cm. U Hrvatskoj ga možemo pronaći na Brijunima i na otoku Cresu, a u kontinentalnim dijelovima Hrvatske ga nema jer vole obitavati u blizina voda.⁸

Slika 6. Jelen aksis (*Axis axis* Erx.)

Izvor: <https://www.energijapozitiva.com/wp-content/gallery/jelen-axis/Axis-axis-9.jpg>, 28.5.2021.

3.1.6. Srna obična (*Capreolus capreolus* L.)

Prema Durantelu, srna je najmanja u porodici europskih jelena: visina u grebenu iznosi između 60 i 70 cm, a težina ovisi o brojnim faktorima (Durantel, 2007). Rasprostranjena je na svim kontinentima jer je, kako kažu Tucak i sur., satkana od ljupkosti (Tucak i sur., 2002). Najrazvijenija osjetila srne je njuh, vid i sluh. *Srne se pare u drugoj polovici srpnja, a i u prvoj polovici kolovoza. Za vrijeme parenja vole veliku vrućinu, što je toplije to je parenje intenzivnije* (Tucak i sur.2002, str 26).

⁸ Svijet oko nas – jelen aksis (<https://www.energijapozitiva.com/jelen-aksis/>, pristupljeno 7.6.2021.)

Slika 7. Srna obična (*Capreolus capreolus* L.)

Izvor: <http://img.ephoto.sk/data/users//10037/photos/c387f3778d856b4cd464cdd243fb64f076a637f5.jpg>,

28.5.2021.

3.1.7. Kozorog (*Capra ibex* L.)

Kozorog je sličan domaćoj kozi. U Hrvatskoj obitava u Gorskom kotaru i po tome možemo zaključiti kako obitavati u planinskim krajevima. Zanimljivo je da muškim kozorozima rogovi mogu narasti i do 100 cm.⁹

Slika 8. Kozorog (*Capra ibex* L.)

Izvor: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/7f/Spanish_ibex.jpg/220px-Spanish_ibex.jpg,

28.5.2021.

⁹ Hrvatska enciklopedija – kozorog (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33609>, pristupljeno 7.6.2021.)

3.1.8. Divokoza (*Rupicapra rupicapra* L.)

Divokoza nastanjuje visoke predijele pa ju tako u Hrvatskoj možemo pronaći u Gorskome kotaru, na Risnjaku i Hrvatskoj Sniježnici. Divokoza se svojom čvrstom građom tijela, kratkim i snažnim nogama te velikim srcem izvrsno prilagodila staništu u visokim planinskim predjelima. Divokoza se pari od studenog do prosinca, a male jariće će ojariti nakon 150 dana.

10

Slika 9. Divokoza (*Rupicapra rupicapra* L.)

Izvor: https://prirodahrvatske.com/wp-content/uploads/2018/08/MG_5666_DxO.jpg, 28.5.2021.

3.1.9. Muflon (*Ovis aries musimon* Pall.)

„Mužjak ima 80 cm duge, svinute, do 5 kg teške rogove. Kratkodlako krzno ljeti je crvenkastosmeđe s tamnom crtom na hrptu i svijetlom pjegom sa strane i na stražnjem dijelu, zimi kestenjastosmeđe, a s trbušne strane bijelo. Aktivan je u sumrak i noću, rjeđe danju. Ženka koti dvoje mladih. Živi u stadima koja predvodi starija ženka. Hrani se travom, lišćem i zeljastim biljkama. Raširen je u brdima Korzike, Sardinije, Cipra, u Iranu i Maloj Aziji. Unesen je i u druga područja. Jedan je od predaka domaće ovce.¹¹“

¹⁰ Hrvatska enciklopedija – divokoza (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=15534>, pristupljeno 7.6.2021.)

¹¹ Hrvatska enciklopedija – muflon (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42292>, pristupljeno 7.6.2021.)

Slika 10. Muflon (*Ovis aries musimon* Pall.)

Izvor: <https://www.energijapozitiva.com/wp-content/uploads/2018/06/Muflon-foto-Andres-E.-Rios-Saldana-300x200.jpg> , 28.5.2021.

3.1.10. Divlja svinja (*Sus scrofa* L.)

Divlja svinja pripada porodici svinja. Prema Mustapiću i sur. tijelo i noge divlje svinje su snažni, trup je zbijen, plosnat, glava je klinasta s dugačkim rilom na čijem su kraju nosnice (Mustapić i sur., 2004). Divlja svinja može doseći masu do 300 kg. Ukoliko se vepar i krmača s mladima osjećaju ugroženim mogu napasti čovjeka. Stanište divlje svinje je najčešće u šumi, ali dobro se prilagođava na sve uvijete života pod uvjetom da je dobro zaštićena i da ima dovoljno hrane. Ona je svejed, a najčešće se hrani noću. Divlja se svinja pari od studenog do siječnja, a nakon 115-120 dana iščekuje svoju prasad.¹²

Slika 11. Divlja svinja (*Sus scrofa* L.)

Izvor: <http://tm-lovstvo.hr/wp-content/uploads/2016/04/divljac-vepar.jpg>, 28.5.2021.

¹² Svijet oko nas – divlja svinja (<https://www.energijapozitiva.com/suma-i-sumske-zivotinje/divlja-svinja/>, pristupljeno 7.6.2021.)

3.2. Sitna divljač

Sitnu divljač možemo podijeliti u tri kategorije. To su: zvijeri, dvojezubci i glodavci te pernata sitna divljač. Specifično za ovu skupinu divljači je način lova. Ova skupina divljači lovi se puškom sačmaricom.

3.2.1. Zvijeri

U sitnu divljač pod nazivom zvijeri možemo svrstati jazavca (*Meles meles* L.), kuna bjelicu (*Martes foina* Her), kunu zlaticu (*Martes martes* L.), lisicu (*Vulpes vulpes* L.), čaglja (*Canis aureus* L.), tvora (*Mustela putorius* L.) i mungosa (*Herpestes ishneumon* L.).

3.2.1.1. Jazavac (*Meles meles* L.)

Jazavac obitava na različitim staništima, od nizina do planina, važno mu je samo da je njegova jazbina na suhom. Dugačak je od 60 do 70 cm, a masa mu je do 15 kg. Specifično za jazavca je da ima sivocrnu dlaku na leđima, glava mu je bijela, a na njoj su dvije crne pruge. Tijelo mu je zbijeno i time se prilagodio životu pod zemljom. Tucak i sur. navode kako jazavac cijele dane provodi u jami, a tek predvečer izlazi van u potrazi za hranom (Tucak i sur., 2002). Hrani se raznoliko raznim šumskim plodovima, puževima, kukcima...Pari se od srpnja do kolovoza, a nakon 245 ili 180 dana očekuje od tri do pet mladunaca.¹³

Slika 12. Jazavac (*Meles meles* L.)

Izvor: <https://www.lovac.ba/wp-content/uploads/2015/12/jazavac-770x293.jpg>, 28.5.2021.

¹³ Hrvatska enciklopedija – jazavac (<https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=28858>, pristupljeno 7.6.2021.)

3.2.1.2. Kuna bjelica (*Martes foina* Her)

Kuna bjelica duga je oko 60 cm, a najlakše ćemo ju prepoznati po bijeloj mrlji ispod vrata. Kunu bjelicu možemo pronaći u blizini naseljenih mjesta, često u napuštenim štagljevima i ruševinama. Hrani se miševima, štakorima, poljskim voluharicama te velikim količinama bobica. Pari se u srpnju ili kolovozu, a specifično za kunu bjelicu je, kako kaže Durnatel, pojava mirovanja zametka (embriotenija) pa se tako oplodnja vrši tek u siječnju, a mlade kune bjelice na svijet dolaze u ožujku ili travanju (Durnatel, 2007).

Slika 13. Kuna bjelica (*Martes foina* Her)

Izvor: <https://www.lovac.ba/wp-content/uploads/2015/12/bjelica.jpg>, 28.5.2021.

3.2.1.3. Kuna zlatica (*Martes martes* L.)

Kuna zlatica se od kune bjelice razpoznaje po boji krzna ispod vrata. Dok kuna bjelica ima bijelo krzno ispod vrata, kuna zlatica ima žuto do narančasto krzno na tom dijelu tijela. Kao i kuna bjelica, kuna zlatica naraste oko 60 cm i može dosegnuti masu između 1,5 kg i 2 kg. Stanište ove životinje je šuma, a nerijetko znaju živjeti u vjeveričjim dupljama. Hrani se sitnim šumskim glodavcima, bobicama, gmazovima i insektima. Pari se isto kad i kuna bjelica u srpnju i kolovozu, a oplodnja se vrši u siječnju. Nakon otprilike 260 dana kuna zlatica će na svijet donijeti od deset do dvanaest mladih kuna.

Slika 14. Kuna zlatica (*Martes martes* L.)

Izvor: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/ff/Martes_martes_crop.jpg, 28.5.2021.

3.2.1.4. Lisica (*Vulpes vulpes* L.)

„Veličine je osrednjeg psa, visoka 45-50 cm i dugačka oko 120 cm (Mustapić i sur., 2004, str. 112).“ Trećinu ukupne duljine tijela zauzima njezin veliki kitnjasti rep po čemu je lisica zasigurno najprepoznatljivija. Boja krzna joj je žućkasto-crvena s bijelim prstima. Najrazvijenija osjetila su joj njuh i sluh. Prehrana lisice je raznolika, od kukaca do laneta i od malina do grožđa. Lisica se, kako prehranom tako i staništem, prilagodila svome načinu životu. Možemo ju pronaći po parkovima, šumama, u okolici velikih gradova pa čak i na odlagalištima otpada. Pari se u siječnju ili veljači, a svoja od tri do devet mladunčeta ugledat će nakon 53 dana.

Slika 15. Lisica (*Vulpes vulpes* L.)

Izvor: <https://cdn.agroklub.com/upload/images/text/thumb/jumpstory-download20200707-063735-880x495.jpg>,
28.5.2021.

3.2.1.5. Čagalj (*Canis aureus* L.)

Građom tijela nalik je lisici i vuku. Sivo-žute je boje, a u visinu naraste do 50 cm. Hrani se kokošima, ovcama, kozama pa ga zato ljudi ne vole vidjeti u blizini svojih kuća. U Hrvatskoj se nastanio u Dalmaciji, a viđen je i u okolici Vinkovaca. Pari se u ožujku, a u travnju ili svibnju na svijet dolazi od pet do osam malih čagljeva.¹⁴

Slika 16. Čagalj (*Canis aureus* L.)

Izvor:

https://www.zagorje.com/Resource/SmartSize?url=%257e%252fCms_Data%252fContents%252fzagorjecom%252fFolders%252fSlike%252f%257econtents%252fVMR29DU9WG3LWXZH%252f-agalj.jpg&width=720&height=405&vAlign=center&hAlign=center&quality=95, 28.5.2021.

3.2.1.6. Tvor (*Mustela putorius* L.)

Tvor je najsličniji kuni. Naraste do 40 cm, a mase je do jednoga kilograma. Smeđe je boje, a glava, vrat i prsa nešto su tamniji dok su mu uške i njuška bijeli. Zavlači se u šupljine stabala, a ponekad i podzemne tunele koje sam kopa. Značajno za tvora su njegove žlijezde pod repom koje luče tekućinu neugodna mirisna te se time brani od neprijatelja, a to je izraženo za vrijeme parenja. Pari se u veljači, a u travnju, odnosno nakon 9 tjedana, ženka okoti od tri do šest mladih.

¹⁴ Hrvatska enciklopedija – čagljevi (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=13125>, pristupljeno 7.6.2021.)

Slika 17. Tvor (*Mustela putorius* L.)

Izvor: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7e/Polecat_in_denmark.jpg, 28.5.2021.

3.2.1.7. Mungos (*Herpestes ishneumon* L.)

Mungos ili istrebljivač zmijsa kako ga u narodu vole nazivati nastanio se na dalmatinskim otocima u niskom grmlju i kamenim ogradama. Krzno mu je svijetlo sivo do srebrnasto, a glava i noge su mu nešto tamnije. Dugačak je od 40 do 50 cm. Hrani se ponajviše zmijsama, ali u nedostatku istih uživat će u domaćoj peradi, jajima, voću i svemu što uspije dohvatiti.

Slika 18. Mungos (*Herpestes ishneumon* L.)

Izvor: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/d9/Vosmangoesten_zoo_Lille.JPG/240px-Vosmangoesten_zoo_Lille.JPG, 28.5.2021.

3.2.2. Dvojezupci i glodavci

Zajednička osobina dvojezupcima i glodavcima je rast zubi tijekom cijeloga života. S obzirom na to da im određeni zubi rastu cijeloga života moraju ih nekako trošiti kako im ne bi suviše narasli. U dvojezupce možemo ubrojiti sve vrste zečeva dok u glodavce, od divljači, pripada samo puh.

3.2.2.1. Zec obični (*Lepus europaeus* Pall.)

Obični zec rasprostranio se na svim tipovima staništa. U Hrvatskoj ga najviše ima u nizinama, a kako idemo prema višoj nadmorskoj visini njegova se brojnost smanjuje. Boja zeca prilagođava se godišnjim dobima pa tako razlikujemo sivkasto-hrđastu, žućkastosmeđu, lisastu, bjelkastu i crnkastu boju krzna. Ima izrazito snažne i duge stražnje noge, a na glavi prepoznatljive duge uši. Hrani se isključivo biljem, ovisno o tome u kojem podneblju živi, ali i o godišnjem dobu. Nema određeno vrijeme parenja, već ovisi o vremenskim prilika, ali to je najčešće od siječnja do kolovoza, a nakon 42 dana zečica okoti od dva do pet zečića.

Slika 19. Zec obični (*Lepus europaeus* Pall.)

Izvor: https://www.mammalweb.org/images/animals/Brown_hare.jpg, 28.5.2021.

3.2.2.2. Kunić divlji (*Oryctolagus cuniculus* L.)

Ovaj zec posve je sličan običnom zecu, razlika je jedino u veličini. Divlji kunić je znatno manji od obični zeca, ima kraće uši i mase je do 2 kg. Stanište divljeg kunića su brdska predjela u parkovima i vrtovima, ali možemo ga pronaći i na livadama i pašnjacima. Hrani se zeljastim biljkama, borovnicama, korom drveća...Pari se od veljače do rujna, ženka nosi 30 dana, a okoti od četiri do deset mladunaca.

Slika 20. Kunić divlji (*Oryctolagus cuniculus* L.)

Izvor: https://zanimljiv.org/images/lov/tekstovi/zec/evropski_zec.jpg, 28.5.2021.

3.2.2.3. Puh veliki (*Glis glis* L.)

Puha ćemo najčešće pronaći u šumama hrasta i bukve. Dlaka mu je pepeljaste boje, a može narasti do 30 cm. Puh je noćna životinja što bi značilo da po danu spava, a po noći traži hranu. Hrani se raznim šumskim plodovima, od kestena, žira, oraha, lješnjaka pa sve do voća. Nerijetko mu je na jelovniku i pokoja ptica, ali i jaja. Pari se u svibnju i lipnju, a nakon 42 dana na svijet dolazi od četiri do šest malih puhova.

Slika 21. Puh veliki (*Glis glis* L.)

Izvor: https://www.lovac.info/media/k2/items/cache/4168749792f2450ed60ff24ad8b4941f_L.jpg, 28.5.2021.

3.2.3. Pernata

U pernatu divljač pripadaju sve ptice koje žive slobodno u prirodi i koju je *Zakon o lovstvu*¹⁵ naveo kao lovostajno zaštićenom i nezaštićenom divljači. Tijelo im prekriva perje, a krila i repno perje služi im za letenje. Imaju dobro razvijen vid, sluh i opip te imaju po dva želudca.

3.2.3.1. Fazan ili gnjetovi (*Phasianus sp. L.*)

Fazan najčešće obitava u šumarcima blizu kojih se nalazi izvor vode. U Hrvatskoj možemo prepoznati tri vrste fazana (obični, mongolski i kineski), a običnog fazana prepoznat ćemo po bijeloj ogrlici oko vrata. Fazana i fazanku lako ćemo raspoznati po boji njihovih pera. Mužjak ima zelene boje, trbuh mu je tamnocrveni, a rep crvenosmeđi tamnijim poprečnim prugama. Ženka fazana je neuglednija, nema toliko boje na svojim perima kao mužjak. Njezina je osnovna boja prilagođena boji suhoga lišća i zemlje pa ju tako neprijatelji teže uočavaju. Ženka je i nešto manja od fazana. Hrane se i biljnom i životinjskom hranom. Fazanka svoja jaja najčešće gnijezdi u šumi i u polju na zemlji, a može imati od osam do sedamnaest jaja u gnijezdu. Mladi fazani izleći će se nakon 24 dana.

Slika 22. Fazan ili gnjetovi (*Phasianus sp. L.*)

Izvor: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/68/Pheasant.jpg/240px-Pheasant.jpg>,
28.5.2021.

¹⁵ *Zakon o lovstvu* (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_11_99_1913.html, pristupljeno 8.6.2021.)

3.2.3.2. Trčka skvržulja (*Perdix perdix* L.)

Stanište ove ptice su suha, pjeskovita polja u ravninama. Najčešće ćemo je pronaći u grmlju, odnosno šumarcima gdje se skriva od grabežljivaca. Durantel kaže kako je trčka prepoznatljiva po svome okruglom tijelu i kratkom vratu (Durantel, 2007). Nadalje kaže kako je duga 30 cm, mužjak teži otprilike 400 g, a ženka 350 g (Durantel, 2007). Mužjaka i ženku raspoznavamo po različitim šarama na perima i glavi. Kod oba spola boja perja je smečkasta do sivopepeljasta kako bi se što lakše mogli sakriti grabežljivcima. Hrane se kukcima, paucima i žitaricama. Trčka skvržulja za svoje mjesto gniježđenja odabire polje i to na zemlji. Snese 8-22 jaja, a nakon 23 dana sjedenja na jajima izlegu se pilići.

Slika 23. Trčka skvržulja (*Perdix perdix* L.)

Izvor: <https://www.ld-kamenjarka-kukuljanovo.hr/Divljac/trcka.gif>, 28.5.2021.

3.2.3.3. Prepelica pućpura (*Coturnix coturnix* L.)

„Ime pućpura dobila je po javljanju „puć-puć-puć-puruć“ (Tucak i sur., 2002, str. 50).“ Za prepelicu je pućpuru zanimljivo to da je ptica selica i najmanja pernata divljač u lovištima. Nastanjuje suha i pjeskovita tla s puno korova u nizinama, ali i na brežuljcima. Dugačka je samo 18 cm, a mase je oko 150 grama. Ženka je nešto tamnija od mužjaka. Mužjak ima crvenkasta prsa prošarana bijelim prugama dok ženka na prsima ima smeđe-crne mrlje. Prepelica pućpura hrani se kukcima, paucima, žitaricama i voćem. Zanimljivo je reći kako prepelica boravi na suhim poljima, ali svoja jaja snese na močvarnim područjima.

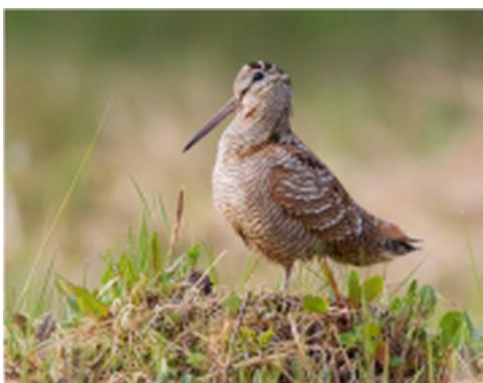

Slika 24. Prepelica pućpura (*Coturnix coturnix* L.)

Izvor: <https://cdn.fermerstvo.net/img/8307988/razvedenie-perepelov-v-domashnih-usloviyah.jpg>, 28.5.2021.

3.2.3.4. Šljuka bena (*Scolopax rusticola* L.)

Šljuka bena boravi na svježem i vlažnom tlu, najčešće u šumama koje se redovito održavaju. Nešto je veća od prepelice pa tako naraste u duljinu do 34 cm i može imati masu do 400 g. Zanimljivo je reći kako je kljun šljuke bene dug od šest do osam centimetara i iznimno je važan za osjet njuha. Perje je šljuke smeđe-crvenkaste boje s tamnim prugama. Ima krupne oči koje mogu vidjeti gotovo 360° oko sebe. Zbog izrazito vlažnog staništa na kojemu obitava hrani se glistama, crvima, stonogama i kukcima.

Slika 25. Šljuka bena (*Scolopax rusticola* L.)

Izvor: <https://www.lovac.info/media/k2/galleries/5438/sljuka00008.JPG>, 28.5.2021.

3.2.3.5. Šljuka kokošica (*Gallinago gallinago* L.)

Šljuka kokošica znatno je manja od šljuke bene, naraste samo do 25 cm. Tijelo joj je smeđe boje s crno-crvenim pjegama. Gnijezdo pravi na zemlji, a snese 4-5 jaja na kojima sjedi 18-20 dana.

Slika 26. Šljuka kokošica (*Gallinago gallinago* L.)

Izvor: https://www.lifehabitats.com/upload/custom/files/organisms/21/40_kozica_internet.jpg, 28.5.2021.

3.2.3.6. Golub grivnjaš (*Columba palumbus* L.)

Golub grivnjaš nastanio se u nizinskoj i gorskoj Hrvatskoj. Najveći je od svih golubova zbog svoje dužine, ali i mase od 500 grama. Gnijezdi se u visokim šumama, selima, parkovima, voćnjacima i svim prostorima s više zelenila. Prepoznat ćemo ga po sivkasto plavoj boji perja, a od ostalih golubova po bijeloj ogrlici oko vrata. Hrane se pretežito biljem, a od životinja jedu samo beskralješke. Gnijezdi se na drvetu, a ženka snese po 2 jaja od travnja do lipnja.

Slika 27. Golub grivnjaš (*Columba palumbus* L.)

Izvor: http://www.hls.com.hr/wp-content/uploads/2014/05/golub_grivnjas.jpg, 28.5.2021.

3.2.3.7. Guska glogovnjača (*Anser fabalis* Latham.)

Gusku glogovnjaču u Hrvatskoj možemo vidjeti samo u jakim zima u nizinske kraju. Većinom nastanjuju livade, močvare i pašnjake. Tamnosivosmeđe boje je sa nešto svjetlijim prugama po tijelu. Masa joj je od dva do četiri kilograma pa kažemo da je ona krupna guska. Hrane se travom, žitaricama i sjemenkama. 6-10 jaja ženka snese na zemlji i na njima sjedi 28 dana.

Slika 28. Guska glogovnjača (*Anser fabalis* Latham.)

Izvor: <https://www.energijapozitiva.com/wp-content/gallery/guska-glogovnjaca/Guska-glogovnja%C4%8Da-2.jpg>, 28.5.2021.

3.2.3.8. Patka gluhara (*Anas platyrhynchos* L.)

Patka gluhara najpoznatija je i najrasprostranjenija patka u Hrvatskoj. Živi na plitkim močvarnim područjima, u blizini rijeka, jezera i bara. Duga je 50 cm i mase oko 1 kg. Mužjak i ženka razlikuju se boji. Ženka je smeđe boje, a mužjak ima zelenkastu glavu sa sivim tijelom. Na vratu ima bijelu ogrlicu. Hrane se gomoljima, algama, sjemenkama i kukcima. Gnijezdi se na zemlji u močvarnom raslinju, a ženka snese 8-15 jaja na kojima sjedi 28 dana.

Slika 29. Patka gluhara (*Anas platyrhynchos* L.)

Izvor: <http://www.hls.com.hr/wp-content/uploads/2014/05/gluhara.jpg>, 28.5.2021.

3.2.3.9. Patka glavata (*Aythya ferina* L.)

Najrasprostranjenija je patka ronilica u Hrvatskoj. Staništa su joj otvorene, duboke vode stajačice. Prepoznatljiva je po svojoj crvenkastokestenjastoj glavi. Perje mužjaka je sive boje, a ženke smeđe boje. Hrani se biljnom i životinjskom hranom izranjajući ju iz vode. Gnijezdi se u močvarnom raslinju, a ženka snese 8-10 jaja na kojima sjedi 26 dana.

Slika 30. Patka glavata (*Aythya ferina* L.)

Izvor: <https://www.energijapozitiva.com/wp-content/gallery/patka-glavata/Patka-glavata-mu%C5%BEjak-ronilica.jpg>, 28.5.2021.

3.2.3.10. Patka pupčanica (*Anas querquedula* L.)

Patka pupčanica nastanila se na močvarnim područjima, a u vrijeme selidbe možemo ju pronaći i na barama. Zbog niske populacije ova je patka ugrožena gnjezdarica selica nizinske Hrvatske

(Mustapić, 2004). Mase je 250-550 g, a može narasti do 35 cm. Smeđe su boje, a na čelu imaju bijelu prugu.

Slika 31. Patka pupčanica (*Anas querquedula* L.)

Izvor: <https://www.energijapozitiva.com/wp-content/uploads/2016/10/Patka-pup%C4%8Danica-150x150.jpg>,
28.5.2021.

3.2.3.11. Liska crna (*Fulica atra* L.)

Karakteristično za crnu lisku je to što su joj pera crne boje, a kljun joj je bijel. Nastanila se u ribnjacima, močvarama, na jezerima. Mase je od oko 0,8 kg, a visine do 37 cm. Hrani se svime što živi u vodi, od biljaka do životinja. Ženka svojih 7- 12 jaja snese u močvarnom raslinju i na njima sjedi 21 dan.

Slika 32. Liska crna (*Fulica atra* L.)

Izvor: <https://www.lovac.info/media/k2/galleries/6050/liska00003.JPG>, 28.5.2021.

3.2.3.12. Vrana siva (*Corvus corone cornix* L.)

Siva vrana najpoznatija je i najrasprostranjenija vrana u Hrvatskoj. Možemo je pronaći u svim dijelovima naše domovine, u selima, gradovima, livadama, odlagalištima otpada... Glava, rep i krila su joj crne boje, a tijelo sive boje. Može narasti u duljinu 45-55 cm, ali većina duljine tijela odlazi na rep koji je dug 18-20 cm. Hrani se tek posijanim kukuruzom u proljeće i klipovima kukuruza u jesen pa je štetna za poljoprivrednike. Osim kukuruzom hrani se lešinama, manjim pticama, jajima, ali i kunama. Gnijezdi se na drveću, a ženka snese 4-6 jaja na kojima sjedi 20 dana.

Slika 33. Vrana siva (*Corvus corone cornix* L.)

Izvor:

https://static.wixstatic.com/media/5e0ba1_93922ed8cc3b4139912d7d50a370065d~mv2.jpg/v1/fill/w_536,h_435,.al_c.lg_1,q_80/5e0ba1_93922ed8cc3b4139912d7d50a370065d~mv2.webp, 28.5.2021.

3.2.3.13. Vrana gačac (*Corvus frugilegus* L.)

U Hrvatskoj ćemo ovu vranu pronaći samo u nizinskim krajevima. Staništa su joj polja, livade i šume. Veličine je sive vrane. Za razliku od sive vrane koja je većinom siva, ova vrana je cijela crna i na nogama ima mnogo više perja. Hrani se ličinkama, kukcima, žitaricama i strvinama. Gnijezdi se na drveću, a ženka na jajima sjedi 20 dana.

Slika 34. Vrana gačac (*Corvus frugilegus* L.)

Izvor: https://www.virovitica.net/ieNews/slike/n_15538.jpg, 28.5.2021.

3.2.3.14. Čavka zlogodnjača (*Coloeus monedula* L.)

Čavka zlogodnjača voli obitavati na otvorenim staništima, a najrasprostranjenija je u gradovima nizinske Hrvatske. Znatno je manja od sive vrane, a lako ćemo je razlikovati po tamnijoj boji tijela. Hrani se kukcima, ličinkama, gusjenicama, žitaricama, voćem, ali i jajima. Gnijezdi se u ruševinama, na tornjevima i liticama, a ženka snese 4-6 jaja na kojima sjedi nešto kraće od sive vrane.

Slika 35. Čavka zlogodnjača (*Coloeus monedula* L.)

Izvor: <https://i0.hippopx.com/photos/914/28/911/animal-jackdaw-graculus-water-area-preview.jpg>, 28.5.2021.

3.2.3.15. Svraka (*Pica pica* L.)

Svraka se prilagodila različitim vrstama staništa, što seoskim, što gradskim. Svoje stanište bira tamo gdje ima dovoljno hrane za preživjeti. Prepoznat ćemo ju po crnoj glavi, zelenim krilima i repu te bijelim prsima i trbuhu. Svraka je duga 42 cm, ali na rep joj 25 cm ukupne duljine. Hrani se jajima, kukcima, strvinama i malim sisavcima. Ženka svojih 4-8 jaja sleže na drveću i na njima sjedi 18 dana.

Slika 36. Svraka (*Pica pica* L.)

Izvor: <https://ip.index.hr/remote/indexnew.s3.index.hr/magpie.jpg?width=765&height=511>, 28.5.2021.

4. DIVLJAČ U NACIONALNOM OKVIRNOM KURIKULUMU, NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU I UDŽBENICIMA

4.1. Nacionalni okvirni kurikulum

„Kurikulum nastavnoga predmeta *Priroda i društvo* obuhvaća koncepte: *Organiziranost svijeta oko nas* (oznaka A), *Promjene i odnosi* (oznaka B), *Pojedinac i društvo* (oznaka C) te *Energija* (oznaka D). Koncepti se međusobno prožimaju pružajući učeniku mogućnost da različitim sadržajima i aktivnostima u svakome razredu neprestano nadograđuje njihovo razumijevanje. Svaki od koncepata u sebi integrira više različitih nižih razina koje su ključne za razumijevanje cjeline.¹⁶“ Od navedenih koncepata pojam divljači najviše bi odgovarao konceptu A, odnosno Organiziranosti svijeta oko nas, a pošto su sva živa bića povezana mogli bismo reći da pripada i konceptu B, odnosno Promjenama i odnosima.

4.2. Nastavni plan i program za osnovnu školu

Pojam divljači u nastavnom planu i programu za osnovnu školu spominje se u drugom razredu u nastavnoj temi 8. Moj zavičaj gdje je u obrazovnim postignućima navedeno kako učenici trebaju zamjećivati posebnosti svojega zavičaja (domaće i divlje životinje). U četvrtom razredu u 1. nastavnoj temi *Priroda*, u 7. nastavnoj temi *Život životinja* i u 9. nastavnoj temi *Šuma* mogli bismo uvrstiti divljač jer teme govore o živoj i neživoj prirodi, međuovisnosti biljaka i životinja i šumskim životinjama. Divljač, odnosno divlje životinje ne spominje se kao zasebna tema u Nastavnom planu i programu za osnovnu školu (2006.)¹⁷

4.3. Udžbenici (analiza)

Pojam divljači, odnosno divljih životinja, može se pronaći u sva 4. razreda razredne nastave. Udžbenici koji su obrađeni pripadaju nakladnicima: Školska knjiga i Profil Klett, odnosno tri vrste udžbenika prema kojima se obrađuje gradivo u školama koje su sudjelovale u testiranju za ovaj diplomski rad. Udžbenici nakladnika Profil Klett koriste se u Osnovnoj školi Vladimir Nazor (Nina i Tino) i Osnovnoj školi Suhopolje (Pogled u svijet), a udžbenici nakladnika

¹⁶ KURIKULUM ZA NASTAVNI PREDMET PRIRODE I DRUŠTVA ZA OSNOVNE ŠKOLE U REPUBLICI HRVATSKOJ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_147.html, pribavljeno 30.5.2021.

¹⁷ Nastavni plan i program za osnovnu školu (2006.) https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_09_102_2319.html, pribavljeno 30.5.2021.

Školska knjiga (Eureka!) koriste se u Osnovnoj školi Suhopolje. Za istraživanje sam koristila najnovija izdanja navedenih udžbenika.

1. razred: Nina i Tino 1 (Piškulić Marijanović, A. , Pizzitola, J. , Prpić, L. , Križman Roškar, M. 2020.)

2. razred: Nina i Tino 2 (Piškulić Marijanović, A. , Pizzitola, J. , Prpić, L. , Križman Roškar, M. 2020.)

3. razred: Nina i Tino 3 (Piškulić Marijanović, A. , Pizzitola, J. , Prpić, L. , Križman Roškar, M. 2020.)

4. razred: Nina i Tino 4 (Piškulić Marijanović, A. , Pizzitola, J. , Prpić, L. , Križman Roškar, M. 2020.)

U Tablici 1 nalaze se informacije o nastavnim temama u kojima se na bilo koji način (fotografije, ilustracije, definicije...) spominje pojam divljači, odnosno divljih životinja. Iz tablice možemo zaključiti kako se u sva četiri razreda na neki način spominje pojam divljači.

Tablica 1: Divljač u udžbenicima nakladnika Profil Klett (Nina i Tino)

Razred	Nastavna jedinica	Kontekst u kojemu se spominje divljač
1.	Jesen	Zadatak: Koje ptice možeš vidjeti u jesen u svojoj okolini? Ilustracija: golub
1.	Stižu blagdani i praznici	Zadatak: Istraži spavaju li ove životinje zimski san ili ne spavaju. Fotografije: zeca, srne, lisice Zadatak: Spoji životinja i stope u snijegu. Ilustracija: lisice
2.	U mojemu zavičaju	Zadatak: Dopuni: Divlje životinje žive slobodno u _____. Koje divlje životinje žive u tvom zavičaju? Fotografije: divlja patka, smeđi medvjed, divlja svinja, lisica.
3.	Moj zavičaj	Zadatak: Prepoznaješ li biljke i životinje koje vidiš na fotografijama?

		Fotografija: tvor
3.	Bogatstvo mojega kraja – Moj zavičaj	Fotografija: smeđi medvjed
3.	Životinje su tu	Fotografija: smeđi medvjed Stanište: šuma Prehrana: biljke i životinje Trebam znati: divlje životinje žive slobodno u prirodi dok domaće životinje žive na farmama i u dvorištima. Zadatak: Napiši imena dviju divljih životinja svojega zavičaja te čime se hrane.
3.	Jedni bez drugih ne možemo	Fotografija: medvjed (Medvjed se hrani medom.)
3.	Živi svijet uz vode i u njima	Fotografija: divlja patka
4.	Putujem hrvatskim zavičajima	Fotografije: fazan, divokoza,
4.	Tko se ovdje skriva?	Navedene divlje životinje: medvjed, puh, čagalj Krupna divljač: srna, jelen, vepar Sitna divljač: lisica, zec, kuna, fazan Fotografija: puh, kuna, jelen Definicija: Divlje životinje žive slobodno.
4.	Slični, a različiti	U planinskim područjima žive neke zvijeri ... medvjed, divlja svinja, jelen, srna, divokoza, kuna, jazavac, lisica. Fotografija: divlja svinja
4.	Zajedno s razlogom	Hranidbeni lanac: zec, lisica
4.	Staništa su različita	Fotografija: fazan, šojka kreštalica Navedene životinje: jelen, srna, medvjed, lisica, čagalj, zec, lasica, kuna
4.	U biljnome i životinjskome svijetu	Fotografija: vrana

Udžbenici nakladnika Profil Klett (Pogled u svijet) koriste se u Osnovnoj školi Suhopolje.

1. razred: Pogled u svijet 1 (Škrebli, S. , Basta, S. Svoboda Arnatutov, N. 2020.)

2. razred: Pogled u svijet 2 (Svoboda Arnatutov, N. , Škrebli, S. , Basta, S. i Jelić Kolar, M. 2020.)

3. razred: Pogled u svijet 3 (Svoboda Arnatutov, N. , Škrebli, S. , Basta, S. i Jelić Kolar, M. 2020.)

4. razred: Pogled u svijet 4 (Svoboda Arnatutov, N. , Škrebli, S. , Basta, S. i Jelić Kolar, M. 2014.)

Kao i u udžbenicima Nina i Tino izdavača Profil Klett tako i u udžbenicima Pogled u svijet istoga izdavača možemo u sva četiri razreda pronaći fotografiju, ilustraciju ili definiciju koja je vezana za divljač. U Tablici 2. prikazani su rezultati analize udžbenika Pogled u svijet.

Tablica 2: Divljač u udžbenicima nakladnika Profil Klett (Pogled u svijet)

Razred	Nastavna jedinica	Kontekst u kojemu se spominje divljač
1.	Stižu blagdani i praznici	Zadatak: Svoje stope u snijegu. Spoji životinju i tragove u snijegu (lisica, vuk).
1.	Proljeće dolazi	Zadatak: Imenuj životinju ili mladunčad (golub, srna, lisica).
2.	Zima	Zadatak: U snijegu se dugo zadržavaju razni tragovi. Pretpostavi čiji su ovo tragovi. Nacrtaj noge koje su ostavile te tragove (zec).
2.	Život u okolišu	Zadatak: Prouči tablicu pa u odgovarajuća polja upiši riječi : divlje, domaće, biljke, životinje (fotografija: divlja svinja).
2.	Godišnja doba	Ilustracija: medvjed, zec
2.	Uskrs	Ilustracija: zec
3.	Živo ili neživo	Ilustracija: medvjed, zec
3.	Život životinja	Zadatak: Objasni međuovisnog biljnoga i životinjskoga svijeta na ilustraciji (zec, lisica) Definicija: S obzirom na odnos prema ljudima, razlikujemo

		<p>domaće i divlje životinje. Divlje životinje žive potpuno samostalno u divljini ili blizu ljudi, ne ovise o njima. Takav je na primjer mrki medvjed koji živi u Hrvatskoj.</p> <p>Zadatak: Glava, trup i udovi glavni su dijelovi čovjekova tijela, ali i tijela životinja. Na slikama životinja glavu zaokruži crvenom, trup plavom, a udove zelenom bojom.</p> <p>Ilustracija: medvjed, zec.</p> <p>Zadatak: Ris je mesožder. Srna, zec i puh su biljožderi. Tko se čime hrani. Svaku životinju spoji strelicom s njezinom hranom kao što je prikazano u primjeru.</p> <p>Ilustracije: srna, divlja svinja, zec, puh.</p> <p>Zadatak: Spoji crtom mesoždere, sveždere i biljoždere. (Navedeni su jelen i medvjed)</p>
3.	Nizinski zavičaj	<p>Fotografija: jelen</p> <p>Zadatak: riješi križaljku (ilustracija jelena).</p>
3.	Brežuljkasti zavičaj	<p>Tekst: fazan, lisica, divlja svinja,</p> <p>Fotografije: fazan, lisica, divlja svinja.</p> <p>Zadatak: Riješi križaljku (ilustracije: fazan, lisica)</p> <p>Zadatak: Imenuj prostore, biljke i životinje na ilustracijama (fazan)</p>
3.	Gorski zavičaj	<p>Tekst: medvjed, vuk.</p> <p>Fotografije: medvjed, vuk.</p> <p>Zadatak: Riješi križaljku (ilustracija vuka)</p> <p>Zadatak: Imenuj prostore, biljke i životinje na ilustracijama (vuk)</p>
3.	Primorski zavičaj	<p>Tekst: čagalj</p> <p>Fotografija: čagalj</p>

		Zadatak: Riješi križaljku (ilustracija: čagalj)
3.	Podneblje moga zavičaja	Ilustracije: vuk, medvjed, jelen, zec, fazan
3.	Živi svijet stajačica	Tekst: divlja patka Fotografija: divlja patka Zadatak: Tko živi u bari i močvari? (fotografija divlje patke)
3.	Živi svijet tekućica	Zadatak: Spoji crtom sliku i riječ. (divlja patka) Zadatak: Tko živi u potoku i rijeci? (fotografija divlje patke)
3.	Živi svijet mora	Ilustracija: čagalj
4.	Život životinja	Tekst: Biljojedi poput zeca, jelena...jedu hranu biljnog podrijetla. Svejedi: medvjed, miš, svinja. Definicija: Divlje životinje žive potpuno samostalno u divljini ili blizu ljudi, ne ovise o njima. Najveća divlja životinja u Hrvatskoj je mrki medvjed.
4.	Prirodno-zemljopisni uvjeti brežuljkastih krajeva	Tekst: U šumama žive vjeverice, srne, divlje svinje, lisice, fazani i ostale šumske životinje. Ilustracije: srna, srndać, fazan
4.	Prirodno-zemljopisna obilježja gorskih krajeva	Tekst: U gorskim krajevima žive vuk, jelen i brojne druge životinje. Fotografija: medvjed Opis: Medvjed je NAJveća životinja Hrvatske.
4.	Gorski krajevi	Ilustracije: medvjed, puh,
4.	Prirodno-zemljopisni uvjeti nizinskih krajeva	Tekst: Divlje životinje nizinskih krajeva su jelen, srna, divlja svinja...
4.	Nizinski krajevi	Ilustracija: košuta i jelen
4.	Travnjak	I mnoge druge životinje su stanovnici travnjaka: ptice poput fazana, prepelice i ševe, zec i srna. Ilustracija: fazan,

4.	Šuma	<p>Ilustracija: medvjed</p> <p>Tekst: Životnu zajednicu šume čine i brojne životinje poput sove, vuka, jelena, medvjeda, divlje svinje...</p> <p>Ilustracija: medvjed, vuk, lisica, divlja svinja</p>
	More	<p>Tekst: ...vjeverica i čagalj neke su od životinja koje žive u životnim zajednicama uz more.</p> <p>Fotografija: čagalj</p> <p>Ilustracija: čagalj</p>

Udžbenik Eureka! izdavača Školske knjige koristi se u razrednoj nastavi u Osnovnoj školi Suhopolje.

- 1. razred: Eureka! 1 (Bakarić Palička, S. , Ćorić Grgić, S. , Križanac, I. , Lukša, Ž. 2020.)
- 2. razred: Eureka! 2 Kisovar Ivanda, T. , Letina, A. , 2021.)
- 3. razred: Eureka! 3 (Bakarić Palička, S. , Ćorić Grgić, S. , Križanac, I. , Lukša, Ž. 2020.)
- 4. razred: Eureka! 4 (Bakarić Palička, S. , Ćorić Grgić, S. , Križanac, I. , Lukša, Ž. 2014.)

Tablica 3. prikazuje u kojem se kontekstu spominje divljač. Također iz Tablice 3. možemo zaključiti kako se divljač spominje u sva četiri razreda osnovne škole.

Tablica 3: Divljač u udžbenicima nakladnika Školska knjiga (Eureka!).

Razred	Nastavna jedinica	Kontekst u kojemu se spominje divljač
1.	Priroda u jesen	Ilustracija: medvjed
1.	Priroda zimi	<p>Ilustracija: medvjed</p> <p>Tekst: Neke životinje (puh) spavaju zimski san. Medvjed zimi troši masne naslage i miruje.</p>
1.	Priroda u proljeće	<p>Fotografija: medvjed</p> <p>Ilustracija: medvjed</p>
1.	Priroda ljeti	Ilustracija: medvjed
2.	Priroda i ljudi ljeti	Ilustracija: medvjed, lisica
2.	Stiže jesen	Ilustracija: medvjed, lisica
2.	Boje i mirisi jeseni	Fotografije: medvjed, zec, vuk, divlja patka

2.	Dolazi zima	Ilustracija: medvjed, lisica
2.	Bijela zima	Fotografija: lisica Tekst: Neke životinje (puh) zimi spavaju zimski san, a neke (medvjed) miruju. Vukovi, zečevi i srne cijele zime tragaju za hranom. Zadatak: Kuda se kreću životinje koje su zimi aktivne, možemo otkriti prateći njihove tragove u snijegu. Crtama poveži životinje s tragovima koje su ostavile (vuk, srna, divlja patka, siva vrana, zec).
2.	Napokon proljeće	Ilustracije: medvjed, lisica
3.	Životinje	Tekst: Biljožderi su: zec, srna, krava... Svežderi su: medvjed, jež... Fotografija: lisica Definicija: Životinje koje žive slobodno u prirodi nazivamo divljim životinjama (npr. medvjed, vuk, zec)
3.	Povezanost živih bića	Ilustracije: zec, lisica (hranidbeni lanac)
3.	Biljke i životinje u zavičaju	Zadatak: Iz priloga naljepiti naljepnice s fotografijama na kojima su prikazani primjeri biljaka i životinja koje žive ili se uzgajaju u određenom dijelu Hrvatske (životinje: jelen, medvjed, vuk)
3.	Živa bića voda stajaćica	Tekst: Divlja patka kao prilagodbu na plivanje ima plivaće kožice na nogama. Ženke su (za razliku od mužjaka šarenog perja) smeđeg perja kako bi se što bolje prilagodile okolišu kada sjede na gnijezdu. Fotografija: divlja patka Ilustracija: divlja patka
4.	Životni uvjeti	Fotografija: lisica

4.	Životne zajednice i stanište	Fotografija: kuna
4.	Prilagodbe živih bića	Fotografija: lisica Tekst: Lisica ima crvenosmeđu dlaku i bojom krzna dobro je prilagođena okolišu. Ljeti joj je krzno rjeđe zbog visokih temperatura, a zimi gušće i dulje kako bi je zaštitili od hladnoće.
4.	Raznolikost životnih zajednica	Ilustracije: srna, lisica, medvjed, zec, puh.
4.	Životne zajednice šuma	Tekst: Srne su biljožderi. Imaju dobro razvijen sluh. Ljeti imaju kraću, a zimi dulju dlaku. Lisice plijen love noću. Bojom su dobro prilagođene okolišu, a krzno im je gušće zimi nego ljeti. Smeđi medvjed naša je najveća šumska životinja. Aktivan je u sumrak i noći. Svežder je i zakonom je zaštićen. Fotografije: srna, lisica, vuk, smeđi medvjed. Zanimljivost: mužjak smeđeg medvjeda može biti težak i do 300 kg. Ipak, vrlo je spretan i može trčati brzinom od 50 km/h te skočiti šest metara udalj. Medvjedi mogu i plivati i penjati se po stijenama.
4.	Životne zajednice travnjaka	Tekst: Zec je biljožder koji na travnjaku nalazi i hranu i utočište. Fotografija: zec
4.	Životna zajednica stajačica	Tekst: Žaba, barska kornjača, divlja patka, labudovi i druge ptice kao prilagodbu na kretanje u vodi imaju plivače kožice među prstima. Fotografija: divlja patka
4.	Energija i u nama	Fotografija: srna Tekst: Medvjed tijekom zimskog mirovanja troši rezervnu mast koju je skupio tijekom ljeta i jeseni.

4.	Prirodno-geografske posebnosti Gorske Hrvatske	Tekst: U šumama Kapela, Velebita i Risnjaka živi smeđi medvjed. Šume su staništa vuka, srne i dr.
4.	Prirodno-geografske posebnosti Panonske Hrvatske	Tekst: Šume su dom jelenima, lisicama, kuni zlatici, velikom puhu i dr.
4.	Gospodarstvo Gorske Hrvatske	Fotografija: medvjed

Brojnost divljači u pregledanim udžbenicima:

Tablica 4. Brojčani prikaz divljači u udžbenicima

UDŽBENIK	BROJ I NAZIV TEMA	UKUPAN BROJ DIVLJAČI	UKUPAN BROJ SLIKA/ILUSTRACIJA
NINA I TINO 1	2 (Jesen, Stižu blagdani i praznici)	4	5
NINA I TINO 2	1 (U mojemu zavičaju)	4	4
NINA I TINO 3	5 (Moj zavičaj, Bogatstvo mojega kraja- Moj zavičaj, Životinje su tu, Jedni bez drugih ne možemo, Živi svijet uz vode i u njima)	3	5
NINA I TINO 4	6 (Putujem hrvatskim zavičajima, Tko se ovdje skriva?, Slični, a različiti, Zajedno s razlogom, Staništa su različita, U biljnome i životinjskome svijetu)	16	10
Pogled u svijet 1	2 (Stižu blagdani i praznici, Proljeće dolazi)	4	5
Pogled u svijet 2	4 (Zima, Život u okolišu, Godišnja doba, Uskrs)	3	5
Pogled u svijet 3	10 (Živo ili neživo, Život životinja, Nizinski zavičaj, Gorski zavičaj, Brežuljkasti zavičaj, Primorski zavičaj, Podneblje moga	9	24

	zavičaja, Živo svijet stajačica, Živi svijet tekućica, Živi svijet mora)		
Pogled u svijet 4	8 (Život životinja, Prirodno-zemljopisni uvjeti brežuljkastih krajeva, Prirodno-zemljopisna obilježja gorskih krajeva, Gorski krajevi, Nizinski krajevi, Travnjak, Šuma, More)	11	15
EUREKA11	4 (Priroda u jesen, Priroda zimi, Priroda u proljeće, Priroda ljeti)	2	4
EUREKA12	6 (Priroda i ljudi ljeti, Stiže zima, Boje i mirisi jeseni, Dolazi zima, Bijela zima, Napokon proljeće)	7	15
EUREKA13	4 (Životinje, Povezanost živih bića, Biljke i životinje u zavičaju, Živa bića voda stajačica)	6	8
EUREKA14	11 (Životni uvjeti, Životne zajednice i stanište, Prilagodbe živih bića, Raznolikost životnih zajednica, Životne zajednice šuma, Životne zajednice travnjaka, Životna zajednica stajačica, Energija i u nama, Prirodno-geografske posebnosti Gorske Hrvatske, Prirodno-geografske posebnosti Panonske Hrvatske,	7	16

	Gospodarstvo Hrvatske)	Gorske		
--	---------------------------	--------	--	--

U Tablici 4. prikazan je brojčani pregled po udžbenicima, odnosno koliko se puta u kojem udžbeniku i razredu na bilo koji način spominje divljač. Iz tablice također možemo vidjeti da se u sva tri kompleta od prvog do četvrtog razreda spominje divljač na neki način. Udžbenici Nina i Tino u svome sadržaju imaju ukupno 14 nastavnih tema u kojima se spominje ova divljač: golub, zec, srna, lisica, divlja patka, smeđi medvjed, divlja svinja, tvor, fazan, divokoza, puh, kuna, jelen, čagalj, šojka kreštalica, vrana. Zanimljivo je da se jedino u ovom kompletu udžbenika spominje šojka kreštalica. Nadalje u udžbenicima Pogled u svijet od prvog do četvrtog razreda divljač se spominje u čak 24 nastavne teme. Navedene divljači su: lisica, vuk, golub, srna (srndać), zec, divlja svinja, medvjed, puh, jelen (košuta), fazan, čagalj, divlja patka, prepelica. Ovaj komplet udžbenika od ostala dva razlikuje se po tome što navodi kako se zove mužjak srne i ženka jelena kako ne bi došlo do zabune da su srna i jelen iste životinje. U udžbeničkom kompletu EUREKA! u 25 nastavnih tema spominje se ova divljač: medvjed, puh, lisica, zec, vuk, divlja patka, srna, siva vrana, jelen, kuna. Iz ovoga možemo zaključiti kako se u udžbeničkom kompletu Nina i Tino spominje najviše divljači (16), a najmanje divljači (10) spominje se u udžbeničkom kompletu EUREKA!.

5. CILJ I ZADACI RADA

Cilj ovog diplomskog rada je istražiti koliko učenici mlađe školske dobi poznaju divljač u gradskoj i seoskoj sredini. Pripremiti radionicu za učenike nižih razreda osnovne škole s ciljem upoznavanja divljači karakteristične za nizinski kraj Republike Hrvatske.

Zadaci istraživanja:

1. utvrditi prepoznaju li učenici mlađe školske dobi divljač i njihova obilježja
2. utvrditi koju divljač učenici mlađe školske dobi prepoznaju
3. utvrditi postoji li razlika u ranije navedenim zadaćama između djece mlađe školske dobi u seoskoj i gradskoj sredini
4. izrada radionice za učenike nižih razreda osnovne škole s ciljem upoznavanja divljači karakteristične za nizinski kraj Republike Hrvatske

6. ISPITANICI I METODE

6.1. Ispitanici

Istraživanje sam provela u dvije osnovne škole, jednoj gradskoj i jednoj seoskoj školi. Škola koje se nalazi u gradskoj sredini je Osnovna škola Vladimir Nazor iz Virovitice, a škola koja se nalazi u seoskoj sredini je Osnovna škola Suhopolje iz Suhopolja. Ukupan broj ispitanika je 77. Broj ispitanika je tako mali jer u vrijeme kada su učenici ispunjavali test nisam smjela ulaziti u školu zbog COVID-19 situacije. U Tablici 5 nalaze se informacije o ispitanicima.

Tablica 5: Informacije o ispitanicima koji su sudjelovali u istraživanju.

Škola	2. razred	3. razred
Osnovna škola Suhopolje	2 razreda, sudjelovao 41 učenik	2 razreda, sudjelovalo 25 učenika
Osnovna škola Vladimir Nazor	1 razred (područna škola), sudjelovalo 11 učenika	0

6.2. Metode

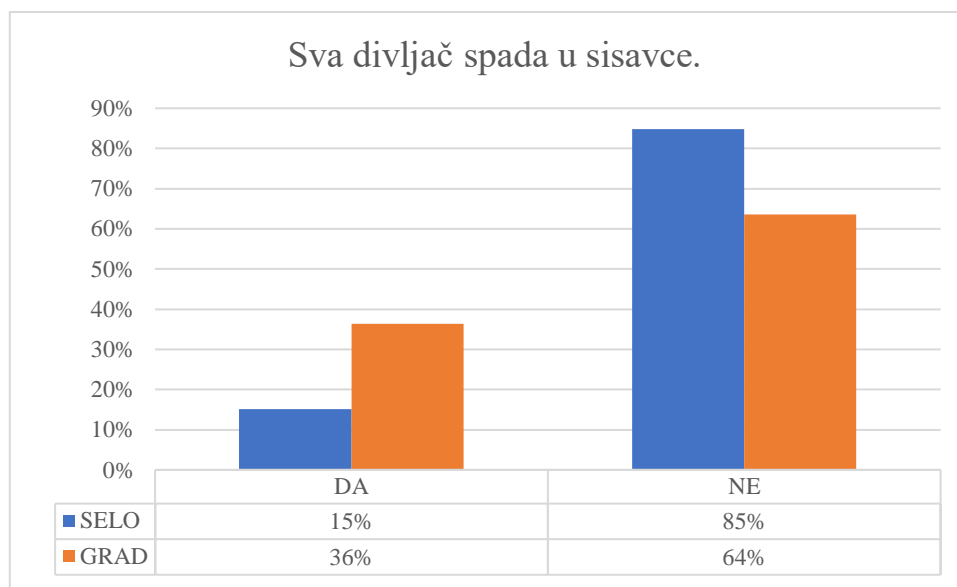
Za istraživanje sam koristila online test izrađen u Google Forms-u kao instrument testiranja te testiranje kao postupak. Test se sastoji od dva dijela. Prvi dio testa čine pitanja koja se odnose na opće karakteristike divljači, a drugi dio testa čini 15 fotografija u kojemu ispitanici trebaju prepoznati i imenovati divljač koja je prikazana na fotografijama. Nakon provedenog testiranja provedena je analiza prikupljenih odgovora. Računalom sam obradila podatke te rezultate prikazala grafički i tekstualno obrazložila.

7. REZULTATI I RASPRAVA

7.1. Rezultati testa

Prvo pitanje: Sva divljač spada u sisavce.

Odgovor na pitanje: NE

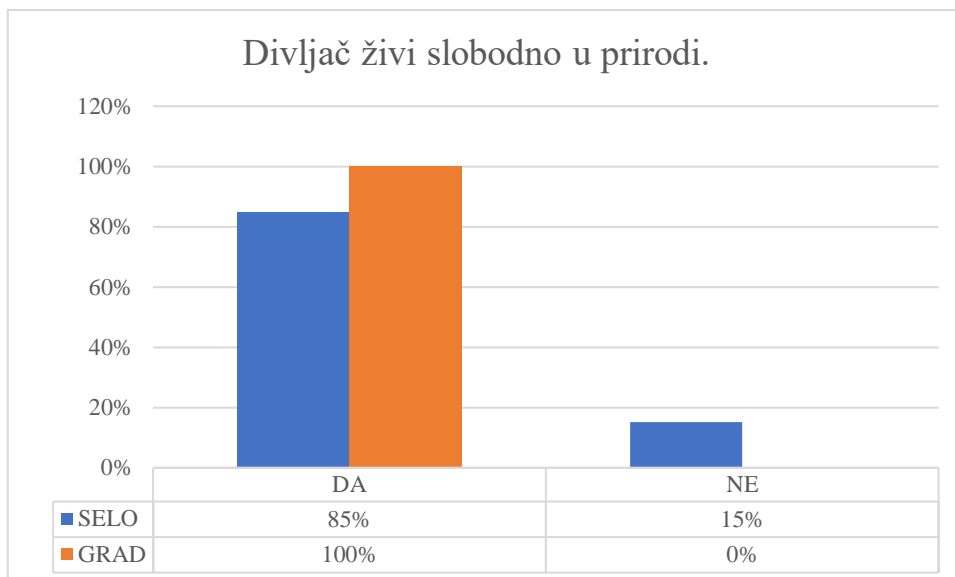

Slika 37. Odgovori na prvo pitanje: Sva divljač spada u sisavce.

Na Slici 37 vidljivo je kako je 85% (N=56) učenika seoske škole i 64% (N=7) učenika gradske škole odgovorilo točno na ovo pitanje dok je 15% (N=10) učenika iz seoske škole i 36% (N=4) učenika iz gradske škole odgovorilo netočno na prvo pitanje. Ukupan broj netočnih odgovora je 14, odnosno 18%.

Drugo pitanje: Divljač živi slobodno u prirodi.

Odgovor na pitanje: DA

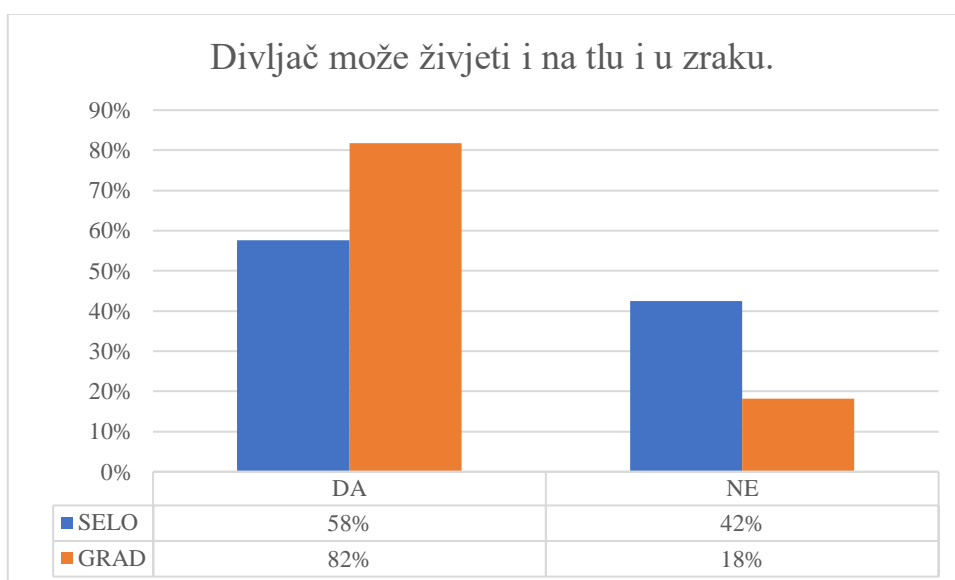

Slika 38. Odgovori na drugo pitanje: Divljač živi slobodno u prirodi.

Na drugo je pitanje 85% (N=56) učenika iz seoske škole odgovorilo točno, dok su učenici iz gradske škole na ovo pitanje imali 100% (N=11) točnih odgovora. 10 učenika iz seoske škole odgovorilo je pogrešno na drugo pitanje.

Treće pitanje: Divljač može živjeti i na tlu i u zraku.

Odgovor na pitanje: DA

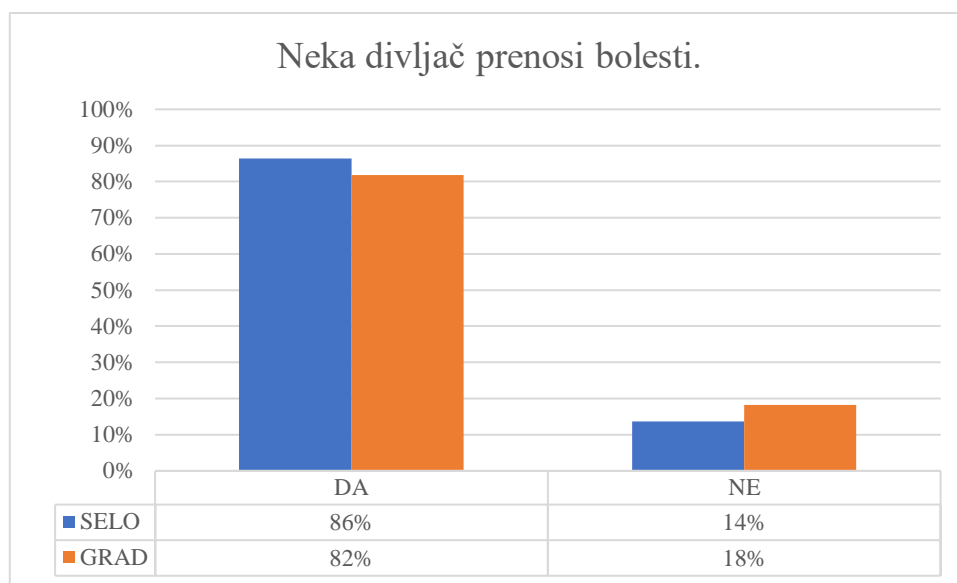

Slika 39. Odgovori na treće pitanje: Divljač može živjeti i na tlu i u zraku.

Učenici iz gradske sredine, njih 9, odnosno 82% i učenici iz seoske sredine, njih 38, odnosno 58% točno je odgovorilo na treće pitanje. 28 (42%) učenika iz seoske sredine i 2 (18%) učenika iz gradske sredine netočno je odgovorilo na ovo pitanje.

Četvrto pitanje: Neka divljač prenosi bolesti.

Odgovor na pitanje: DA

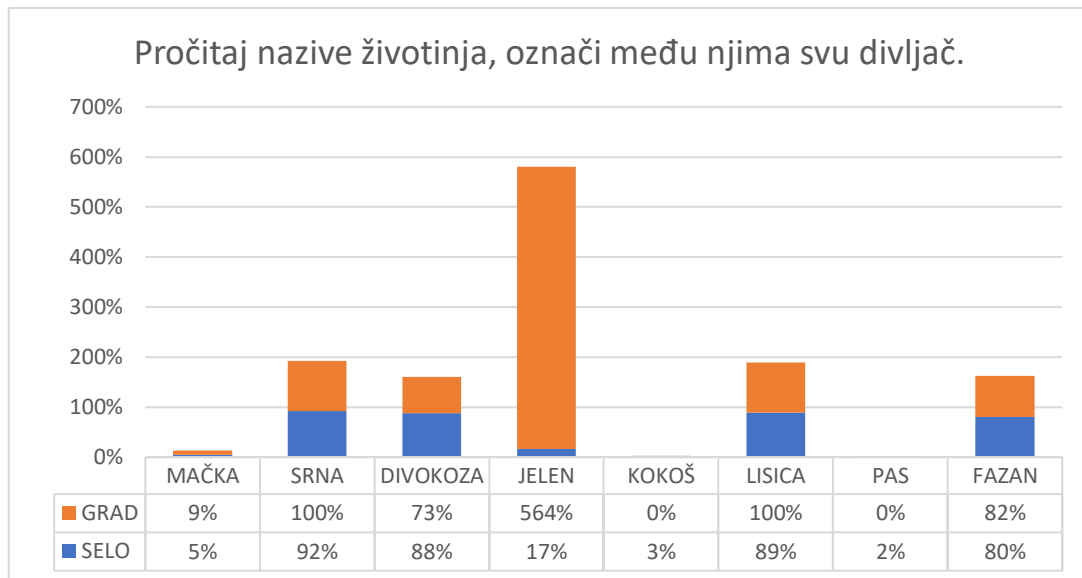
Slika 40. Odgovori na četvrto pitanje: Neka divljač prenosi bolesti.

Na Slici 40 možemo vidjeti kako je 86% (N=57) učenika iz seoske sredine i 82% (N=9) učenika iz gradske sredine odgovorilo točno na četvrto pitanje. Devet učenika iz seoske sredine i dva učenika iz gradske sredine netočno su odgovorili na ovo pitanje.

Peto pitanje: Pročitaj nazive životinja, označi među njima svu divljač.

	mačka
+	srna
+	divokoza
+	jelen
	kokoš
+	lisica
	pas
+	fazan

Odgovor na pitanje: Srna, divokoza, jelen, lisica, fazan

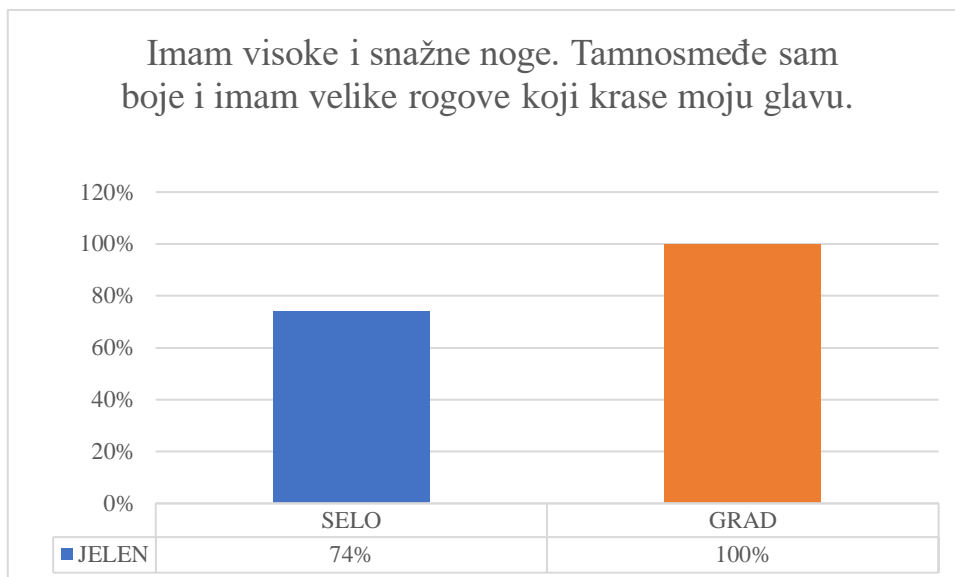

Slika 41. Odgovori na peto pitanje: Pročitaj nazive životinja, označi među njima svu divljač.

Iz Slike 41 možemo vidjeti kako je najviše učenika označilo jelena kao divljač. Slijede ga srna, lisica, divokoza i fazan. Zanimljivo je kako je više učenika označilo divokozu kao divljač od fazana. Učenici seoske škole označili su jelena 62 puta (94%), srnu 61 puta (92%), lisicu 59 puta (89%), divokozu 58 puta (88%) i fazana 53 puta (80%), dok su učenici gradske sredine jelena označili 11 puta (100%), srnu 11 puta (100%), lisicu 11 puta (100%), divokozu 8 puta (73%) i fazana 9 puta (82%).

Šesto pitanje: Pročitaj kratak opis divljači i na crtu napiši o kojoj se divljači radi. Imam visoke i snažne noge. Tamnosmeđe sam boje i imam velike rogove koji krase moju glavu.

Odgovor na pitanje: Jelen

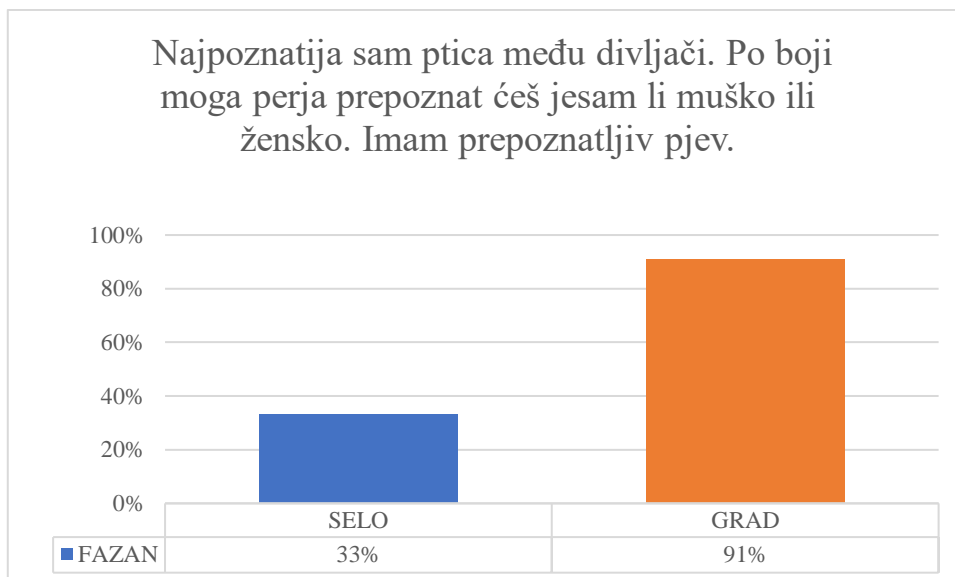

Slika 42. Odgovori na šesto pitanje: Imam visoke i snažne noge. Tamnosmeđe sam boje i imam velike rogove koji krase moju glavu.

Od ukupno 77 učenika (ispitanika) njih 60 odgovorilo je točno, odnosno prepoznali su jelena pomoću kratkoga opisa. 74% (N=49) učenika iz seoske sredine i 100% (N=11) učenika iz gradske sredine odgovorilo je točno na ovo pitanje. Među ostalim odgovorima našli su se divokoza, srna, bik, nosorog i muflon.

Sedmo pitanje: Pročitaj kratak opis divljači i na crtu napiši o kojoj se divljači radi. Najpoznatija sam ptica među divljači. Po boji moga perja prepoznat ćeš jesam li muško ili žensko. Imam prepoznatljiv pjev.

Odgovor na pitanje: Fazan

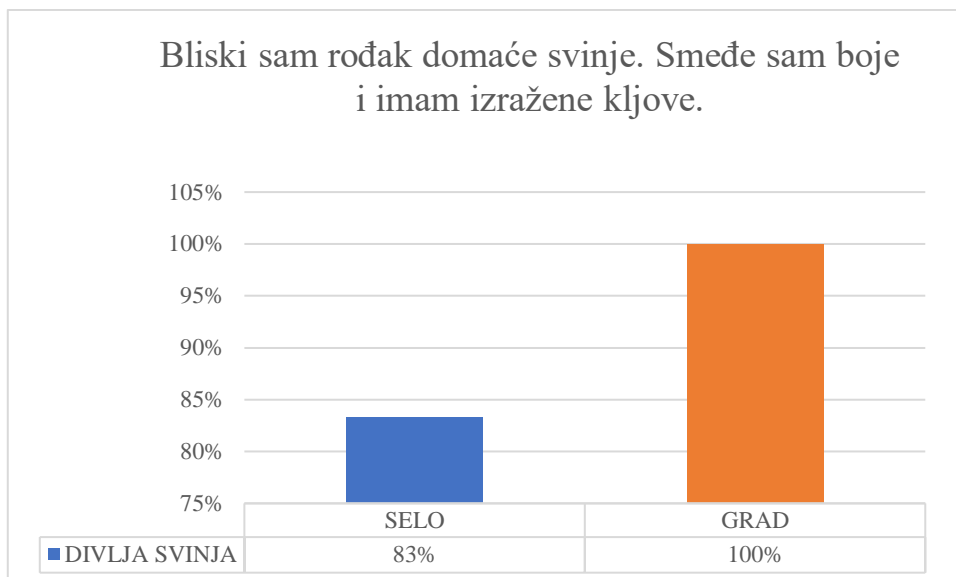

Slika 43. Odgovori na sedmo pitanje: Najpoznatija sam ptica među divljači. Po boji moga perja prepoznat ćeš jesam li muško ili žensko. Imam prepoznatljiv pjev.

Sedmo pitanje identično je šestom pitanju. Učenici iz seoske sredine otkrili su 22 puta (33%) da se radi o fazanu, a učenici iz gradske škole 10 puta (91%) da se radi o fazanu. Ostali odgovori koji se javljaju među odgovorima su: vrabac, paun, kukavica, pijetao, prepelica, roda, divlja patka, golub i orao.

Osmo pitanje: Pročitaj kratak opis divljači i na crtu napiši o kojoj se divljači radi. Bliski sam rođak domaće svinje. Smeđe sam boje i imam izražene kljove.

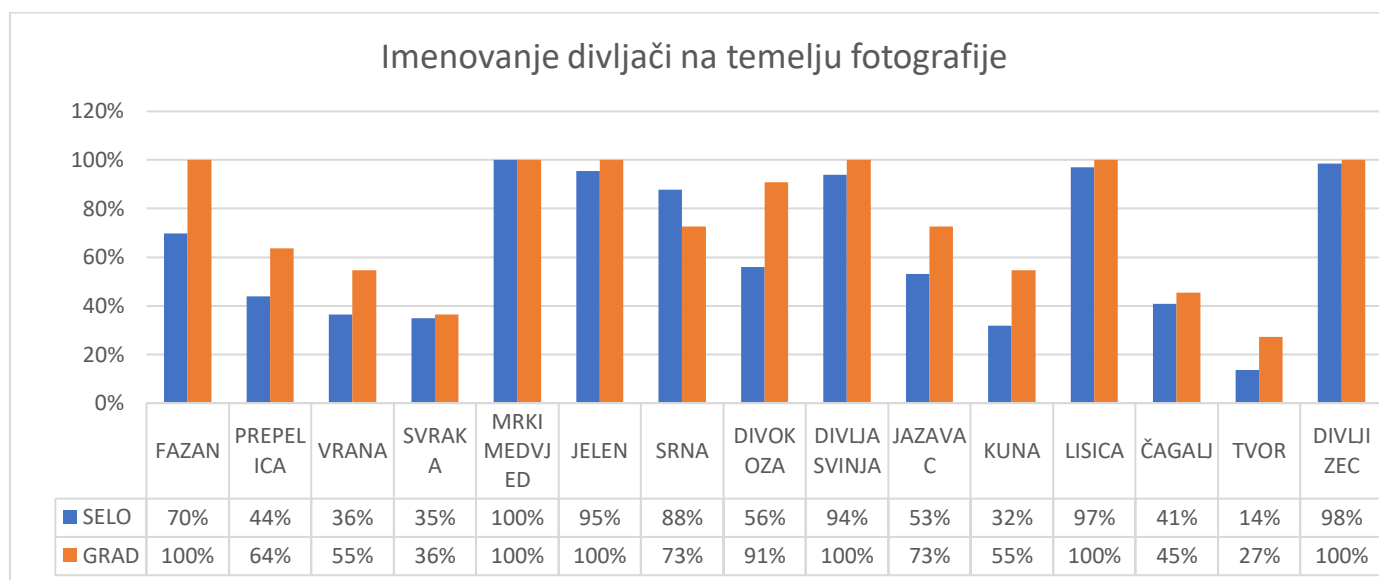
Odgovor na pitanje: Divlja svinja.

Slika 44. Odgovori na osmo pitanje: Bliski sam rođak domaće svinje. Smeđe sam boje i imam izražene kljove.

Iz podataka na Slici 44 vidljivo je kako je 83% (N=55) učenika iz seoske sredine i 100% (N=11) učenika iz gradske sredine prepoznalo da se radi o divljoj svinji, odnosno vepru. Bilo je mišljenja da se radi o biku, tigru, lavu i kravi.

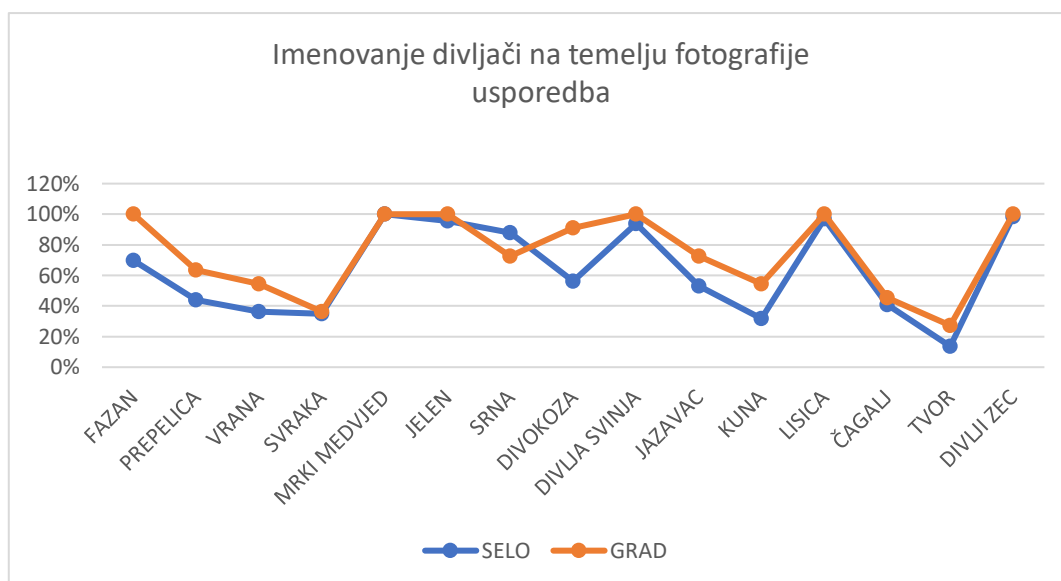
Drugi dio testa: Imenovanje divljači na temelju fotografija.

Slika 46. Imenovanje divljači na temelju fotografije

U drugom dijelu test učenici su na temelju fotografije trebali imenovati divljač. Na Slici 46 prikazan je postotak točnih odgovora. Od svih prikazanih divljači svi učenici i iz gradske (N=11) i iz seoske sredine (N=66) prepoznali su jedino medvjeda. Jedan učenik iz seoske sredine nije znao prepoznati zeca dok su ga svi ostali učenici uspješno prepoznali. Lisica je od strane učenika iz seoske sredine prepoznata u 97% (N=64), a od strane učenika iz gradske sredine 100% (N=11). 95% (N=63) učenika iz seoske sredine i 100% (N=11) učenika iz gradske sredine prepoznalo je jelena. Divlju svinju prepoznalo je 62 učenika iz seoske sredine i 11 učenika iz gradske sredine. 70% (N=46) učenika iz seoske sredine i 100% (N=11) prepoznalo je fazana. S obzirom na to da divkoku ne možemo vidjeti u nizinskom kraju Hrvatske većina učenika iz gradske sredine (N=10) i iz seoske sredine (N=37) ipak ju je prepoznala. Srnu je prepoznalo 88% (N=58) učenika iz seoske sredine i 73% (N=8) učenika iz gradske sredine. Najmanje poznata divljač bio je tvor. Njega su učenici iz seoske sredine prepoznali devet puta, a učenici iz gradske sredine tri puta. Druga divljač koju su učenici najmanje puta prepoznali su svraka i kuna. Od ukupno 77 učenika i svraku i kunu prepoznalo je 27 učenika. Svraku je prepoznalo 35% (N=23) učenika iz seoske sredine i 36% (N=4) učenika iz gradske sredine dok je kunu prepoznalo 32% (N=21) učenika iz seoske sredine i 55% (N=6) učenika iz gradske sredine. Vrana je treća po redu divljač koja je učenicima najmanje poznata. 36% (N=24) učenika iz seoske sredine i 55% (N=6) učenika iz gradske sredine prepoznalo je vranu na

fotografiji. Čaglja su učenici iz seoske sredine prepoznali 27 puta (41%), a učenici iz gradske sredine 5 puta (45%). Prepelica se na popisu odgovora pronašla 36 puta, a jazavac 43 puta. Prepelicu su učenici iz seoske sredine napisali 29 puta, a jazavca 35 puta. Učenici iz gradske sredine prepelicu su napisali 7 puta, a jazavca 8 puta.

Slika 47. Imenovanje divljači na temelju fotografije.

S obzirom na to da je jedan od zadataka ovog diplomskog rada usporediti poznavanje divljači djece mlađe školski dobi u gradskoj i seoskoj sredini na Slici 47 jasno se vidi usporedna u poznavanju određene divljači upravo u tim dvjema sredinama. Na krivuljama je jasno vidljivo da su učenici iz gradske sredine bolji u prepoznavanju skoro svih navedenih divljači. Mrkog medvjeda učenici iz gradske i seoske sredine prepoznali su jednako mnogo puta, a učenici iz seoske sredine bili su bolji jedino u prepoznavanju srne.

7.2. Rasprava

S obzirom na to kako se djeca sve manje i manje kreću, a sve više sjede u kući za mobilnim uređajima odlučila sam provjeriti koliko učenici mlađe školske dobi prepoznaju divljač. Cilj istraživanja bio je utvrditi koliko učenici mlađe školske dobi poznaju divljač u gradskoj i seoskoj sredini te pripremiti radionicu za učenike nižih razreda osnovne škole s ciljem upoznavanja divljači karakteristične za nizinski kraj Republike Hrvatske. Pretpostavila sam kako će učenici iz seoske sredine uspjeti prepoznati svu divljač koja obitava na području nizinske Hrvatske, ali i da će biti bolji u prepoznavanju divljači prema opisu. U početku sam

pretpostavila kako će sudjelovati učenici drugog, trećeg i četvrtog razreda, ali zbog COVID-19 situacije nisam mogla ulaziti u škole te sam morala slati online testove ravnateljima kako bi odobrili provođenje istih. U konačnici, sudjelovali su samo učenici drugih i trećih razreda. Analizirajući pitanja koja se odnose na osnovne činjenice o divljači mogu reći kako učenici i iz gradske sredine i iz seoske sredine dovoljno dobro poznaju karakteristike divljači. Što se tiče označavanja divljači od svih ponuđenih životinja rezultati su zaista odlični. Jelena je označilo 94% (N=62) učenika iz seoske sredine i 100% (N=11) učenika iz gradske sredine što je najviše od sve divljači koju su učenici označili. Slijedi ga srna (N=61 i N=11), lisica (N=59 i N=11), divokoza (N=58 i N=8) i fazan (N=53 i N=9). U ovome zadatku uspješniji su bili učenici iz gradske sredine. U prepoznavanju divljači prema opisu također su bili uspješniji učenici iz gradske sredine, jelena i divlju svinju prepoznalo je svih 11 učenika, a fazana njih 10. Učenici iz seoske sredine jelena su prepoznali u 74 % (N=49) slučajeva, fazana u 33% (N=22) slučajeva, a divlju svinju u 83% (N=55) slučajeva. Zanimljivo je spomenuti kako su svi učenici iz gradske sredine bar jednom u životu uživo vidjeli lisicu, a samo jedan učenik iz iste sredine nikada nije vidio divljeg zeca. Niti jedan učenik iz gradske sredine nije vidio divokozu, muflona, čaglja, tvora i mungosa, dok su neki učenici iz seoske sredine neku divljač vidjeli bar jedanput uživo. Najviše učenika iz seoske sredine vidjelo je divlju svinju i fazana (N=50), a slijedi ih srna (N=49) i divlji zec (N=47). Drugi se dio testa odnosio na prepoznavanje divljači s fotografije. Divljač koju su učenici trebali imenovati bili su: fazan, prepelica, vrana, svraka, medvjed, jelen, srna, divokoza, divlja svinja, jazavac, kuna, lisica, čagalj, tvor i divlji zec. Jedina divljač koju su svi učenici prepoznali bio je medvjed. Samo jedan učenik iz seoske sredine nije prepoznao zeca. Osim medvjeda i zeca, svi učenici (N=11) iz gradske sredine prepoznali su fazana, jelena, divlju svinju i lisicu. Iznenadujuće je to kako učenici iz gradske sredine bolje prepoznaju svu divljač, osim srne, od učenika iz seoske sredine.

Analizirajući udžbenike došla sam do zaključka kako se u udžbenicima nakladnika Školska knjiga (EUREKA!) u najviše nastavnih tema spominje divljač, slijedi ga Profil Klett (Pogled u svijet) sa 24 nastavne teme i NINA I TINO nakladnika Profil Klett sa samo 14 nastavnih tema. Divljač koja je najzastupljenija u udžbenicima je lisica, mrki medvjed i zec.

Budući da se učenici u velikoj mjeri u školi pripremaju za život jedna od učiteljevih uloga je pripremiti ih i na važnost poznavanja faune u okolini u kojoj se nalaze. Kako bi to bilo ostvarivo u svrhu pisanja ovoga diplomskoga rada osmislila sam radionicu pod nazivom *Tko to šeta livadom, šumom i poljima?*

8. ZAKLJUČAK

Pošto je lovstvo jedna od najstarijih gospodarskih djelatnosti koja je služila za prehranjivanje ljudi, a neki od dijelova divljači koristili su se i za zagrijavanje tijela valja se osvrnuti i na životinje koje pripadaju divljači. Učenici mlađe školske dobi sve rjeđe borave u prirodi pa tako i ne susreću mnogo različitih životinja. Iz tog razloga odlučila sam provesti istraživanje kako bih uvidjela koliko učenici mlađe školske dobi prepoznaju divljač i usporediti rezultate prikupljene iz gradske i seoske sredine što je ujedno i bio jedan od ciljeva ovog diplomskog rada. Istraživanje sam provela u dvije osnovne škole, jednoj koja se nalazi u gradskoj sredini (OŠ Vladimir Nazor iz Virovitice) i jednoj školi koja se nalazi u seoskoj sredini (OŠ Suhopolje iz Suhopolja). Istraživanje je provedeno online testom kojega sam napravila u GoogleForms obrascu. Test se sastojao od ukupno tri dijela. Prvi dio sačinjavao je pitanja o dobi učenika, razredu, nazivu škole i spolu. Drugi dio testa odnosio se na opće činjenice o divljači, a treći dio sastojao se od 15 fotografija divljači koju su učenici trebali prepoznati. Analizirajući dobivene rezultate došla sam do zaključka kako učenici iz gradske sredine bolje prepoznaju divljač pomoću fotografija nego učenici iz seoske sredine. Što se tiče pitanja na koje su učenici trebali označiti koliko su puta vidjeli uživo navedenu divljač sve ukazuje na to kako su se učenici iz seoske sredine više susretali s različitim divljači. Analiza Nastavnog kurikuluma za Prirodu i društvo pokazuje kako bismo pojam divljači mogli smjestiti u koncept A, odnosno Organiziranosti svijeta oko nas, a pošto su sva živa bića povezana mogli bismo reći da pripada i konceptu B, odnosno Promjenama i odnosima. Što se tiče Nastavnog plana i programa iz 2006. godine pojam divljači mogli bismo smjestiti u drugi razred osnovne škole u nastavnu jedinicu Moj zavičaj, zatim u četvrti razred u tri nastavne jedinice (Priroda, Život životinja i Šuma). Analizom udžbenika kojega učenici koriste u školama u kojima sam provela istraživanje moglo bi se reći kako je divljač dosta spominjana u istima. U udžbeniku nakladnika Školska knjiga, EUREKA! ima najviše nastavnih tema u kojima se spominje divljač na bilo koji način, dok u udžbeniku nakladnika Profil Klett, NINA I TINO ima najmanje nastavnih tema u kojima se spominje divljač. Pošto učenike treba educirati o svemu što se nalazi oko njih, tako ih treba potaknuti i da uče prepoznavati različitu divljač.

9. SAŽETAK

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Integrirani preddiplomski i diplomski učiteljski studij

Matea Đurinić

Poznavanje divljači kod djece mlađe školske dobi

Diplomski rad

Osijek, 2021.

Broj stranica:89

Broj slika: 47

Broj literaturnih jedinica:16

Diplomski rad izrađen je na Odsjeku za prirodne znanosti Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku iz kolegija Poznavanje biljaka i životinja, pod mentorstvom prof. dr. sc. Irelle Bogut i sumentora mr.sc. Željka Popovića, profesora visoke škole u trajnom zvanju.

Divljač čine sve vrste ptica i sisavaca što ih, na propisan način, u propisano vrijeme, uz uporabu propisanoga lovačkog oružja, na odgovarajućim područjima u slobodnoj prirodi (lovištima), mogu loviti samo osobe s položenim lovačkim ispitom i lovačkom kartom. U ovom diplomskom radu opisana je sljedeća divljač: mrki medvjed, obični jelen, jelen bjelorepan, jelen lopatar, jelen aksis, obična srna, kozorog, divokoza, muflon i divlja svinja koje nazivamo i krupnim zvjerima, od sitnih zvijeri to su: jazavac, kuna bjelica, kuna zlatica, lisica, čagalj, tvor i mungos, dvojezubci i glodavci su: obični zec, divlji kunić, a pernata divljač su: fazan ili gnjetao, trčka skvržulja, prepelica pućpura, šljuka bena, šljuka kokošica, golub grivnjaš, guska glogovnjača, patka gluhara, patka glavata, patka pupčanica, liska crna, siva vrana, vrana gaćac, čavka zlogodnjača i svraka. Cilj istraživanja u diplomskome radu jest provjeriti koliko učenici mlađe školske dobi prepoznaju divljač. Istraživanje sam provela u dvije škole, jednoj u gradskoj sredini (OŠ Vladimir Nazor iz Virovitice) i jednoj u seoskoj sredini (OŠ Suhopolje iz Suhopolja). Ukupan broj ispitanika je 77 (11 iz gradske sredine i 66 iz seoske sredine). Rezultate sam prikazala grafički uspoređujući učenike iz seoske i gradske škole. Također, istražila sam koliko se pojam divljači na bilo koji način spominje u Nacionalnom okvirnom kurikulumu, Nastavnom planu i programu za osnovne škole i udžbenicima iz Prirode i društva koji koriste ispitanici. Rezultati istraživanja pokazuju kako učenici iz seoske sredine bolje

poznaju teoriju divljači, dok učenici iz gradske sredine bolje prepoznaju divljač prema opisu i fotografiji. Prepoznavanje fotografija divljači jedino su medvjeda prepoznali svi učenica, a učenici iz seoske sredine jedino su u prepoznavanju srne bili uspješniji od učenika iz gradske sredine.

Ključne riječi: divljač, djeca mlađe školske dobi, lovstvo

10.SUMMARY

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Education
Integrated Undergraduate and Graduate University Teacher Studies

Matea Đurinić

Knowledge of wild animals in younger school-age children

Graduation thesis

Osijek, 2021

Number of pages:89

Number of pictures: 47

Number of literature cited: 16

The graduate thesis was prepared at the Department of Natural Sciences of the Faculty of Education in Osijek from the subject Knowing of Plants and Animals, under the mentorship of Irella Bogut, PhD, Full Professor and the supervisor of Željko Popović, MSc, College Professor.

The primary purpose of this research is to identify how familiar are primary school children with wild animals. In this thesis are described all species of wild animals. Wild animals are considered all species of birds and mammals together that can be hunted at legal time, only by people with hunting license, in legal territory of hunting ground with usage of legal hunting weapons. The wild animals that are described are the following: a brown bear, a deer, a white- tailed deer, a fallow deer, a deer axis, a roe deer, an ibex, a chamois, a moufflon and a wild boar also called big game animals. From smaller beasts there are: a badger, a white marten and a marten, a fox, a jackal, a skunk, a mongoose. There are also rodents: a rabbit, a wild rabbit. Feathery game includes: a pheasant, a grey partridge, a quail, a snipe, a common snipe, a ringdove, a hawthorn goose, a capercaillie duck, a garganey, a euroasian coot, a gray crow, a rook, a western jackdaw, a magpie. The study was conducted in two primary schools, one in urban area (Primary school Vladimir Nazor, Virovitica) and the other in rural area (Primary school Suhopolje, Suhopolje). The sample was selected from 77 respondents (11

from the urban area, 66 from the rural area). The data was shown graphical, comparing these two groups. Secondly, the research also included how often are wild animals in any way mentioned in National Curriculum and in pupils' science textbooks that they use. The results reveal that the pupils from the rural area know better than these from the urban area. Still, the pupils from the urban area can recognize the wild animals in the photo and according to the description. All the respondents have recognized the photo of a brown bear, and respondents from the rural area were more successful in recognizing the photo of a roe than those from the urban area.

Key words: wild animals, younger school-age children, hunting

11. KAZALO SLIKA I TABLICA

11.1. Kazalo slika

Slika 1. Lovišta u vlasništvu Hrvatskih šuma	3
Slika 2. Mrki medvjed (<i>Ursus arctos</i> L.)	4
Slika 3. Jelen obični (<i>Cervus elaphus</i> L.).....	5
Slika 4. Jelen bjelorepan (<i>Odocoileus virginianus</i> Zimm.).....	6
Slika 5. Jelen lopatar (<i>Dama dama</i> L.).....	6
Slika 6. Jelen aksis (<i>Axis axis</i> Erx.).....	7
Slika 7. Srna obična (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	8
Slika 8. Kozorog (<i>Capra ibex</i> L.).....	8
Slika 9. Divokoza (<i>Rupicapra rupicapra</i> L.)	9
Slika 10. Muflon (<i>Ovis aries musimon</i> Pall.)	10
Slika 11. Divlja svinja (<i>Sus scrofa</i> L.)	10
Slika 12. Jazavac (<i>Meles meles</i> L.).....	11
Slika 13. Kuna bjelica (<i>Martes foina</i> Her)	12
Slika 14. Kuna zlatica (<i>Martes martes</i> L.)	13
Slika 15. Lisica (<i>Vulpes vulpes</i> L.).....	13
Slika 16. Čagalj (<i>Canis aureus</i> L.).....	14
Slika 17. Tvor (<i>Mustela putorius</i> L.).....	15
Slika 18. Mungos (<i>Herpestes ishneumon</i> L.)	15
Slika 19. Zec obični (<i>Lepus europaeus</i> Pall.).....	16
Slika 20. Kunić divlji (<i>Oryctolagus cuniculus</i> L.)	17
Slika 21. Puh veliki (<i>Glis glis</i> L.).....	17
Slika 22. Fazan ili gnjetovi (<i>Phasianus sp.</i> L.)	18
Slika 23. Trčka skvržulja (<i>Perdix perdix</i> L.).....	19
Slika 24. Prepelica pućpura (<i>Coturnix coturnix</i> L.)	20
Slika 25. Šljuka bena (<i>Scolopax rusticola</i> L.).....	20
Slika 26. Šljuka kokošica (<i>Gallinago gallinago</i> L.).....	21
Slika 27. Golub grivnjaš (<i>Columba palumbus</i> L.)	21
Slika 28. Guska glogovnjača (<i>Anser fabalis</i> Latham.).....	22
Slika 29. Patka gluhara (<i>Anas platyrhynchos</i> L.).....	23
Slika 30. Patka glavata (<i>Aythya ferina</i> L.).....	23

Slika 31. Patka pupčanica (<i>Anas querquedula</i> L.)	24
Slika 32. Liska crna (<i>Fulica atra</i> L.).....	24
Slika 33. Vrana siva (<i>Corvus corone cornix</i> L.).....	25
Slika 34. Vrana gaćac (<i>Corvus frugilegus</i> L.).....	26
Slika 35. Čavka zlogodnjača (<i>Coloeus monedula</i> L.)	26
Slika 36. Svraka (<i>Pica pica</i> L.)	27
Slika 37. Odgovori na prvo pitanje: Sva divljač spada u sisavce.....	42
Slika 38. Odgovori na drugo pitanje: Divljač živi slobodno u prirodi.	43
Slika 39. Odgovori na treće pitanje: Divljač može živjeti i na tlu i u zraku.	43
Slika 40. Odgovori na četvrto pitanje: Neka divljač prenosi bolesti.....	44
Slika 41. Odgovori na peto pitanje: Pročitaj nazive životinja, označi među njima svu divljač.	45
Slika 42. Odgovori na šesto pitanje: Imam visoke i snažne noge. Tamnosmeđe sam boje i imam velike robove koji krasi moju glavu.	46
Slika 43. Odgovori na sedmo pitanje: Najpoznatija sam ptica među divljači. Po boji moga perja prepoznat ćeš jesam li muško ili žensko. Imam prepoznatljiv pjev.	47
Slika 44. Odgovori na osmo pitanje: Bliski sam rođak domaće svinje. Smeđe sam boje i imam izražene kljove.....	48
Slika 45. Odgovori na deveto pitanje: U tablici označi koliko si puta uživo vidio/vidjela navedenu divljač.....	49
Slika 46. Imenovanje divljači na temelju fotografije	50
Slika 47. Imenovanje divljači na temelju fotografije.	51

11.2. Kazalo tablica

Tablica 1: Divljač u udžbenicima nakladnika Profil Klett (Nina i Tino).....	29
Tablica 2: Divljač u udžbenicima nakladnika Profil Klett (Pogled u svijet).....	31
Tablica 3: Divljač u udžbenicima nakladnika Školska knjiga (Eureka!).	34
Tablica 4. Brojčani prikaz divljači u udžbenicima.....	37
Tablica 5: Informacije o ispitanicima koji su sudjelovali u istraživanju.....	41

12.LITARATURA

1. Bakarić Palička, S. , Ćorić Grgić, S. , Križanac, I. , Lukša, Ž. (2020). *Eureka 1 udžbenik prirode i društva u prvom razredu osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga
2. Bakarić Palička, S., Ćorić Grgić, S., Križanac, I. , Lukša, Ž. (2020). *Eureka 2 udžbenik prirode i društva u prvom razredu osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga
3. Bakarić Palička, S., Ćorić Grgić, S., Križanac, I. , Lukša, Ž. (2020). *Eureka 3 udžbenik prirode i društva u prvom razredu osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga
4. Bakarić Palička, S., Ćorić Grgić, S., Križanac, I. , Lukša, Ž. (2021). *Eureka 4 udžbenik prirode i društva u prvom razredu osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga
5. Durantel, P. (2007). *Enciklopedija lovstva*. Rijeka: Leo comerce
6. Mustapić, Z. i sur. (2004). *Lovstvo*. Zagreb: Hrvatski lovački savez
7. Piškulić Marijanović, A. , Pizzitola, J. , Prpić, L. , Križman Roškar, M. (2020). *NINA I TINO 1 udžbenik prirode i društva u prvom razredu osnovne škole*. Zagreb: Profil Klett
8. Piškulić Marijanović, A. , Pizzitola, J. , Prpić, L. , Križman Roškar, M. (2020). *NINA I TINO 2 udžbenik prirode i društva u prvom razredu osnovne škole*. Zagreb: Profil Klett
9. Piškulić Marijanović, A. , Pizzitola, J. , Prpić, L. , Križman Roškar, M. (2020). *NINA I TINO 3 udžbenik prirode i društva u prvom razredu osnovne škole*. Zagreb: Profil Klett
10. Piškulić Marijanović, A. , Pizzitola, J. , Prpić, L. , Križman Roškar, M. (2021). *NINA I TINO 4 udžbenik prirode i društva u prvom razredu osnovne škole*. Zagreb: Profil Klett
11. Popović, D. (2002). *Lovački leksikon*. Zagreb: Pop & Pop
12. Škrebli, S. , Basta, S. Svoboda Arnatutov, N. (2020). *Pogled u svijet, radni udžbenik za 1. razred osnovne škole*
13. Škrebli, S. , Basta, S. Svoboda Arnatutov, N., Jelić Kolar, M. (2020). *Pogled u svijet 2, radni udžbenik za 2. razred osnovne škole*
14. Škrebli, S. , Basta, S. Svoboda Arnatutov, N., Jelić Kolar, M. (2020). *Pogled u svijet 3, radni udžbenik za 3. razred osnovne škole*
15. Škrebli, S. , Basta, S. Svoboda Arnatutov, N., Jelić Kolar, M. (2014). *Pogled u svijet 4, radni udžbenik za 4. razred osnovne škole*
16. Tucak, Z. i sur. (2002). *Lovstvo*. Osijek: Poljoprivredni fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

INTERNETSKE STRANICE

1. Hrvatska enciklopedija – čagljevi
(<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=13125>, pristupljeno 7.6.2021.)
2. Hrvatska enciklopedija – divljač,
(<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=15514>, pristupljeno 4.6.2021.)
3. Hrvatska enciklopedija – divokoza
(<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=15534>, pristupljeno 7.6.2021.)
4. Hrvatska enciklopedija – jazavac
(<https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=28858>, pristupljeno 7.6.2021.)
5. Hrvatska enciklopedija – kozorog
(<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33609>, pristupljeno 7.6.2021.)
6. Hrvatska enciklopedija – lovstvo,
(<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=37293>, pristupljeno 4. 6. 2021.)
7. Hrvatska enciklopedija – medvjed
(<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=39806>, pristupljeno 7.6.2021.)
8. Hrvatska enciklopedija – muflon
(<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42292>, pristupljeno 7.6.2021.)
9. KURIKULUM MEĐUPREDMETNE TEME ODRŽIVI RAZVOJ ZA OSNOVNU ŠKOLU (https://skolazazivot.hr/wp-content/uploads/2020/06/ODR_kurikulum.pdf, pristupljeno 14.6.2021.)
10. KURIKULUM MEĐUPREDMETNE TEME UČITI KAKO UČITI ZA OSNOVNU ŠKOLU (https://skolazazivot.hr/wp-content/uploads/2020/06/UKU_kurikulum.pdf, pristupljeno 14.6.2021.)
11. KURIKULUM ZA NASTAVNI PREDMET PRIRODE I DRUŠTVA ZA OSNOVNE ŠKOLE U REPUBLICI HRVATSKOJ, (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_147.html, pristupljeno 30.5.2021.)
12. Nastavni plan i program za osnovnu školu (2006.)(https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_09_102_2319.html , pristupljeno 30.5.2021.)
13. Svijet oko nas – divlja svinja (<https://www.energijapozitiva.com/suma-i-sumske-zivotinje/divlja-svinja/>, pristupljeno 7.6.2021.)
14. Svijet oko nas – Jelen aksis (<https://www.energijapozitiva.com/jelen-aksis/>, pristupljeno 7.6.2021.)

15. Svijet oko nas, Jelen lopatar (<https://www.energijapozitiva.com/jelen-lopatar/>, pristupljeno 7.6.2021.)
16. Svijet oko nas, Jelen obični (<https://www.energijapozitiva.com/jelen-obicni/>, pristupljeno 7.6.2021.)
17. Zakon o lovstvu, (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_11_99_1913.html, pristupljeno 4.6.2021.)

Izvori slika

- Slika 1. Lovišta u vlasništvu Hrvatskih šuma, <https://www.hrsume.hr/index.php/hr/lovstvo/lovita>, pristupljeno 28.5.2021.
- Slika 2. Mrki medvjed (*Ursus arctos* L.), <https://radiokameleon.ba/2020/02/13/kako-se-ponasati-kad-u-sumi-naidjete-na-medvjeda/>, pristupljeno 28.5.2021.
- Slika 3. Jelen obični (*Cervus elaphus* L.), <https://balkan-hunting.hr/jelen-obicni/>, pristupljeno 28.5.2021.
- Slika 4. Jelen bjelorepan (*Odocoileus virginianus* Zimm.), <https://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/669-bjelorepi-jelen.html>, pristupljeno 28.5.2021.
- Slika 5. Jelen lopatar (*Dama dama* L.), <https://www.lovac.ba/nekategorizirano/pododjela-jeleni-jelen-lopatar/>, pristupljeno 28.5.2021.
- Slika 6. Jelen aksis (*Axis axis* Erx.), <https://www.energijapozitiva.com/jelen-aksis/>, pristupljeno 28.5.2021.
- Slika 7. Srna obična (*Capreolus capreolus* L.), <http://zivotinje0123.blogspot.com/2017/01/srne.html>, pristupljeno 28.5.2021.
- Slika 8. Kozorog (*Capra ibex* L.), <https://sh.wikipedia.org/wiki/Kozorog>, 28.5.2021.
- Slika 9. Divokoza (*Rupicapra rupicapra* L.), <http://priodahrvatske.com/2018/03/21/1000/>, pristupljeno 28.5.2021.
- Slika 10. Muflon (*Ovis aries musimon* Pall.), <https://www.energijapozitiva.com/muflon-2/>, pristupljeno 28.5.2021.
- Slika 11. Divlja svinja (*Sus scrofa* L.), <https://tm-lovstvo.hr/divljac/divlja-svinja/>, pristupljeno 28.5.2021.
- Slika 12. Jazavac (*Meles meles* L.), <https://www.lovac.ba/nekategorizirano/jazavac/>, pristupljeno 28.5.2021.
- Slika 13. Kuna bjelica (*Martes foina* Her), <https://www.lovac.ba/nekategorizirano/kuna-bjelica/>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 14. Kuna zlatica (*Martes martes* L.), https://hr.wikipedia.org/wiki/Kuna_zlatica, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 15. Lisica (*Vulpes vulpes* L.), <https://www.agroklub.com/poljoprivredne-vijesti/zapocela-proljetna-akcija-oralne-vakcinacije-lisica-na-podrucju-hrvatske/61247/>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 16. Čagalj (*Canis aureus* L.), <https://www.zagorje.com/clanak/vijesti/u-zagorje-je-stigao-prije-pet-sest-godina-opasan-predator-koji-lovi-zeceve-fazane-i-srne>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 17. Tvor (*Mustela putorius* L.), <https://hr.wikipedia.org/wiki/Tvor>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 18. Mungos (*Herpestes ishneumon* L.), <https://hr.wikipedia.org/wiki/Mungosi>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 19. Zec obični (*Lepus europaeus* Pall.), <https://www.mammalweb.org/hr/saznajte-vise-o-zivotinjama/504-smedi-zec>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 20. Kunić divlji (*Oryctolagus cuniculus* L.), <https://zanimljiv.org/lov/142-divlji-zec>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 21. Puh veliki (*Glis glis* L.), <https://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/3747-sivi-veliki-puh-glis-glis-l-myoxus-glis-eng-edible-dormouse.html>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 22. Fazan ili gnjetovi (*Phasianus sp.* L.), <https://hr.wikipedia.org/wiki/Fazani>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 23. Trčka skvržulja (*Perdix perdix* L.), <https://www.ld-kamenjarka-kukuljanovo.hr/divljac.html>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 24. Prepelica pućpura (*Coturnix coturnix* L.), <https://hr.fermerstvo.net/8307988-breeding-quails-at-home>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 25. Šljuka bena (*Scolopax rusticola* L.), <https://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/5438-sljuka-bena-scolopax-rusticola-l.html>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 26. Šljuka kokošica (*Gallinago gallinago* L.), <https://www.lifehabitats.com/hr/temenica/zivotinje/zivotinja/21/>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 27. Golub grivnjaš (*Columba palumbus* L.), <http://www.hls.com.hr/divljac/sitna-divljac-ptice>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 28. Guska glogovnjača (*Anser fabalis* Latham.), <https://www.energijapozitiva.com/guska-glogovnjaca-anser-fabalis-l/>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 29. Patka gluhara (*Anas platyrhynchos* L.), <http://www.hls.com.hr/divljac/sitna-divljac-ptice>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 30. Patka glavata (*Aythya ferina* L.), <https://www.energijapozitiva.com/patka-glavata-aythya-ferina-l/>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 31. Patka pupčanica (*Anas querquedula* L.), <https://www.energijapozitiva.com/patka-pupcanica-anas-quequedula/>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 32. Liska crna (*Fulica atra* L.), <https://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/zivotinje-priroda/6050-liska-fulica-atra.html>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 33. Vrana siva (*Corvus corone cornix* L.), <https://ornitolaboratorij.wixsite.com/orla/u-kojem-slucaju-uzeti-vranu-poletar>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 34. Vrana gačac (*Corvus frugilegus* L.), <https://www.virovitica.net/upoznajmo-gacca-kako-ga-ne-bismo-tjerali-iz-parka/15538/>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 35. Čavka zlogodnjača (*Coloeus monedula* L.), <https://www.hippopx.com/hr/animal-jackdaw-graculus-water-area-foraging-bird-nature-110590>, pristupljeno 28.5.2021.

Slika 36. Svraka (*Pica pica* L.), <https://www.index.hr/ljubimci/clanak/spasena-svraka-posjeti-ih-svakoga-dana-i-smije-se-poput-djeteta/2092994.aspx>, pristupljeno 28.5.2021.

13.PRILOZI

1. TEST

(<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeqEnMQd69FTh7cEj2K5NJVS6RdS-IBSLYWkpkP6PSfE9rkHQ/viewform>)

Poznavanje divljači kod djece mlađe školske dobi

Dragi učenici,

pred vama se nalaze pitanja kojima ćemo saznati kakvo je vaše poznavanje divljači i njihovih osobina.

Hvala na suradnji! Sretno!

1. Koliko imaš godina?

- a) 7
- b) 8
- c) 9
- d) 10
- e) 11

2. Kojega si spola?

- a) muški
- b) ženski

3. Naziv tvoje škole:

4. U koji razred ideš?

a) 2.

b) 3.

c) 4.

Sljedeća pitanja odnose se na tvrdnje koje mogu biti istinite ili neistinite. Ako misliš da je tvrdnja istinita označi DA, a ako misliš da je tvrdnja neistinita označi NE.

1. Sva divljač spada u sisavce.

a) Da

b) Ne

2. Divljač živi slobodno u prirodi.

a) Da

b) Ne

3. Divljač može živjeti i na tlu i u zraku.

a) Da

b) Ne

4. Neka divljač prenosi bolesti.

a) Da

b) Ne

5. Pročitaj nazive životinja, označi među njima svu divljač

- mačka
- srna

- divokoza
- jelen
- kokoš
- lisica
- pas
- fazan

Bravo, već si ovdje! Pročitaj kratak opis divljači. Na praznu crtu napiši o kojoj je divljači riječ.

6. Imam visoke i snažne noge. Tamnosmeđe sam boje i imam velike rogove koji krase moju glavu. Ja sam _____.

7. Najpoznatija sam ptica među divljači. Po boji moga perja prepoznat ćeš jesam li muško ili žensko. Imam prepoznatljiv pjev. Ja sam _____.

8. Bliski sam rođak domaće svinje. Smeđe sam boje i imam izražene kljove. Ja sam _____.

9. U tablici označi koliko si puta uživo vidio/vidjela navedenu divljač.

	NIKADA	1 DO 2 PUTA	3 DO 5 PUTA	VIŠE OD 5 PUTA
mrki medvjed				
jelen				
srna				
divokoza				
muflon				

divlja svinja				
jazavac				
kuna				
lisica				
čagalj				
tvor				
mungos				
divlji zec				
puh				
fazan				
prepelica				
divlja patka				
svraka				

Došao/došla si do završnog dijela! Promotri fotografije i ispod njih napiši naziv divljači!

	<p>1. fazan</p>
---	-----------------

2. prepelica

3. vrana

4. svraka

5. mrki medvjed

6. jelen

7. srna

8. divokoza

9. divlja svinja

10. jazavac

11. kuna (zlatica)

12. lisica

13. čagalj

14. tvor

15. divlji zec

PRILOG

2. RADIONICA

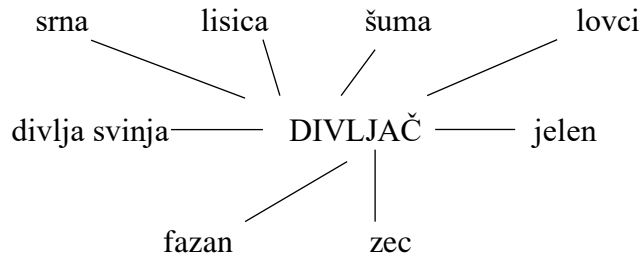
OSNOVNA ŠKOLA:		RAZRED: 4.	
UČITELJICA/UČITELJ:		NADNE VAK:	REDNI BROJ SATA:
PRIPRAVA ZA IZVOĐENJE RADIONICE IZ PRIRODE I DRUŠTVA			
TRAJANJE RADIONICE: 90 minuta			
NASTAVNA JEDINICA: Divljač nizinske Hrvatske			
CILJ SATA: Imenovati i navesti osnovna obilježja divljači nizinske Hrvatske			
ISHODI UČENJA: PID OŠ A.4.1. Učenik zaključuje o organiziranosti ljudskoga tijela i životnih zajednica. PID OŠ B.4.1. Učenik vrednuje važnost odgovornoga odnosa prema sebi, drugima i prirodi. PID OŠ B.4.2. Učenik analizira i povezuje životne uvjete i raznolikost živih bića na različitim staništima te opisuje cikluse u prirodi. odr A.2.1. Razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš. uku A.2.1. Upravljanje informacijama Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema. uku D.2.2. Suradnja s drugima Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć. ikt C.2.3. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno uspoređuje i odabire potrebne informacije među pronađenima.			
KORELACIJA: OŠ HJ A.4.2. Učenik sluša različite tekstove, izdvaja važne podatke i prepričava sadržaj poslušanoga teksta.			
TIJEK NASTAVNOGA SATA			
NASTAVNE ETAPE/SITU ACIJE	SADRŽAJ	OBLICI, METOD E, SREDST VA	DOMEN E, KOREL ACIJA, MEĐUP REDME TNE TEME
			KONCEPTI, OČEKIVANI ISHODI

1. Motivacija	<p>Na početku radionice učenicima čitam priču, <i>Bambi</i>.</p> <p>Postavljam im pitanja vezana za priču: <i>Koje je vrijeme radnje? Koje je mjesto radnje? Tko su likovi u priči? Što se dogodilo Bambijevoj majci? Što mislite, rade li lovci nešto drugo osim ubijanja životinja? Mislite li da su oni korisni životinjama?</i></p> <p>Nakon priče i razgovora slijede asocijacije. Na ploču zapisujem riječ „DIVLJAČ“. Učenici izgovaraju svoje misli na danu riječ.</p>	F, I, čitanje, razgovor	OŠ HJ A.4.2. odr A.2.1.	PID OŠ B.4.1.
2. Razrada teme	<p>S učenicima započinjem razgovor o otiscima. <i>Jeste li ikada hodali po pijesku ili mokroj zemlji? Što ste primijetili ako ste se okrenuli za sobom? Ostavljaju li samo ljudi otiske na zemlji? Jeste li vidjeli još neke otiske na livadi, poljskim putevima, poljima ili šumama? Čiji su to otisci bili? Jeste li prepoznali o kojoj se to životinji radi?</i></p>	F, I, usmeno izlaganje, razgovor	uku D.2.2.	
	<p>Učenike dijelim u devet skupina. Svaka skupina dobiva kartu s otiscima devet najpoznatijih divljači koji žive na području nizinske Hrvatske. Njihov je</p>	F, G razgovor, istraživa nje	uku D.2.2.	PID OŠ A.4.1.

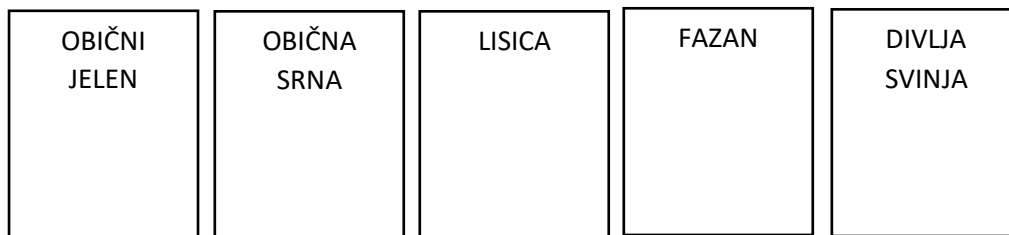
<p>3. Sinteza sadržaja</p>	<p>zadatak pratiti trag divljači koja je naznačena na karti. Tragovi divljači koji se nalaze na karti su: obični jelen, obična srna, lisica, fazan ili gnjetao, divlja svinja, divlja patka, kuna bjelica, jazavac, divlji kunić</p> <p>Na kraju svakog puta nalazi se omotnica s podacima o toj divljači.</p> <p>Na kraju radionice učenici ostaju podijeljeni u devet skupina i njihov je zadatak napraviti plakat pomoću informacija koje su se nalazile u omotnici i pomoću tableta o jednoj divljači koju su „pratili“. Kada učenici naprave plakat trebaju ga prezentirati drugim skupinama.</p> <p><i>Kako vam se svidjela današnja radionica? Jeste li naučili nešto novo? Što to? Biste li htjeli ponoviti ovakav način učenja?</i></p>	<p>F, I, G, izrada plakata, prezentiranje, razgovor</p>	<p>ikt C.2.3. uku A.2.1.</p>	<p>PID OŠ B.4.2.</p>
----------------------------	--	---	------------------------------	----------------------

PLAN PLOČE

Divljač nizinske Hrvatske

* moguće asocijacije učenika na divljač

*izrađeni plakati na kraju radionice

BAMBI (Felix Salten)

Prepričana bajka – preuzeto s <http://www.pjesmicezadjecu.com/bajke-i-price-za-djecu/bambi-felix-salten-dp1.html>, 14.6.2021.

Stiglo je proljeće, šuma je ozelenjela, a livade je prekrilo prekrasno mirisno cvijeće. Na svijet je došao Bambi, nježno lane, kojeg su svi stanovnici šume došli pozdraviti kao kraljevića šume. Vjeverica, mišić, ptičice, zečići, skakavac, leptir, sova, fazan i druge šumske životinje - svi su se, uzbuđeni, navirivali kako bi što bolje vidjeli Bambija. Mama Košuta se ponosno smješkala jer je Bambi bio prelijepo lane, velikih smeđih očiju koje su, iz sigurnog maminog zagrljaja, radoznalo promatrale zbivanja oko sebe. Mamina sestra, ljubazna teta Ena, je budno pazila na

njih.

Ujutro se Bambi pridigao na svoje tanahne nožice i za kratko vrijeme, uz pomoć prijatelja krenuo istražiti šumu. Toliko je toga trebalo vidjeti...a Bambi je imao odlične vodiče - živahnog zečića Lupka i plašljivog tvora imenom Cvjetić.

- Evo šarenog leptira! Vidi, šišmiš je preletio visoka stabla! -

Tu su i krtice koje kopaju dugačke tunele i ne vole sunce, i veseli kunići i ptice raznobojnog perja i smiješnih kljunova! Bambi je bio nestašan i veseo. Njegova majka ga je strpljivo upozoravala na razne opasnosti koje vrebaju u tako velikim šumama, ali mali nestaško nije mogao mirovati; toliko je bilo novih mjesta i zabavnih stvari koje je trebalo iskusiti. Kad bi se Bambi našao u kakvoj opasnosti, ugledao bi svojeg oca, moćnog jelena, kako stoji na rubu čistine. Tada se Bambi osjećao sigurnim, jer ga je i otac pazio i branio.

Poslije više mjeseci bezbrižnog i sretnog života, stigla je i zima, velika novost za Bambija. Jednog jutra, kad se probudio, iznenadio se koliko se šuma promijenila.

- Pao je snijeg! - rekla mu je mama. Pošavši u šetnju, Bambi je opazio kako mu noge tonu u tu čudnu bijelu prostirku, hladnu, ali jako zanimljivu. Drveće, grmlje, trava i mahovina, bili su pokriveni blistavim snijegom. Bambi i Lupko su klizali malim zaleđenim jezerom i zečić Lupko se smijao Bambiju koji se na skliskom ledu pokušavao zadržati na nožicama. Jednog dana Bambija probudi silan prasak, koji je uzbunio čitavu šumu. Sa svih strana, šumom su odjekivali pucnji pušaka. Vrane su oglasile opasnost,

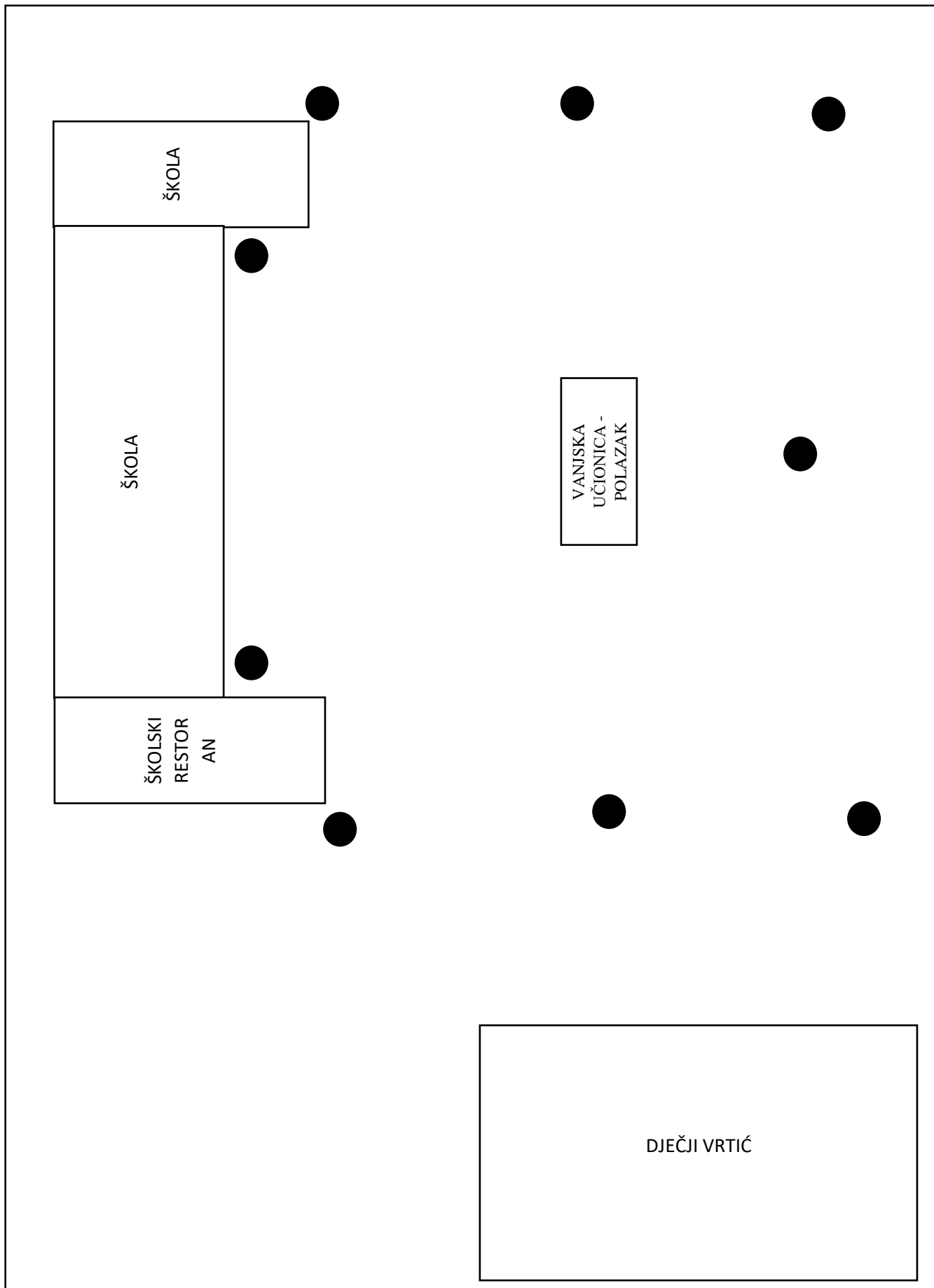
- To su lovci! - čulo se odasvud.

Bambi je bio s majkom, tetom Enom i ostalima. Bili su opkoljeni u guštari. Visoko u zraku, čuli su šum fazanovih krila. Odjednom je odjeknuo pucanj i fazan je uz tresak pao na zemlju. Bambi nije čuo ništa od graje i kucanja vlastitog srca, samo bi ponekad začuo majčine riječi "ostani samo kraj mene". Bambi je krenuo za majkom. Išli su polako kroz granje. Došli su do čistine. Majka je jednim skokom bila vani. Bambi je jurnuo za njom. Trčao je i trčao, misleći pritom na svoje prijatelje i nadajući se da će se i oni spasiti. Već je znao o lovu i lovcima, o tome kako dolaze ljudi sa puškama i psima. Bambi je trčao koliko su ga noge nosile. Kad se počeo spuštati mrak, nastala je tišina. Bambi je tražio majku, ali ju nitko nije vidio. Kasnije u noći, Bambi je pronašao svoje prijatelje. Svi su se veselili tom susretu. Odjednom su opazili kako im se približava teta Ena pa su joj potrčali u susret. Ena je bila tužna. Na kraju ju je Bambi plašljivo upitao:

- Teta Ena ... zar nisi vidjela moju majku ?
- Nisam - odgovorila je teta Ena tiho.

Bambijeva majka nije uspjela pobjeći lovcima, kao niti mnoge druge životinje. Bambijev tata, teta Ena i šumske životinjice su pokušali utješiti Bambija. Došla je i mlada košuta Falina, s kojom se Bambi cijelog ljeta igrao. Sada je ona, zajedno sa tetom Enom, Lupkom i drugim prijateljima, brinula o Bambiju. Iako je Bambi bio jako tužan, znao je da se u njih može pouzdati. A onda je opet došlo proljeće i Bambi je sa čuđenjem otkrio da se nešto mijenja. Falina mu je počela značiti puno više od svih drugih. Bambi se zaljubio! I Falina je pokazivala svoju ljubav prema Bambiju - nježno ga je gurkala njuškicom. Sreća se vratila u šumu, a Bambi i Falina su postali nerazdvojni. Jednog je dana šumu iznenada zahvatio požar. Morali su bježati, spašavati se kako su god znali. Vatra se širila, dim ih je počeo gušiti i sve životinje, među kojima i Bambi i drugi jeleni i košute, pojuriše prema rijeci. Vatra je plamtjela sve jače, vrućina je postajala neizdrživa, ali je Bambi, koji je sada već bio dovoljno odrastao, pomagao drugim, slabijim životinjama da se izbave. Pratio ih je, jednu po jednu, dok su prelazile rijeku. Ne obazirući se na opasnost, Bambi je najprije pomogao svim malim prijateljima da se domognu druge obale, pa je tek onda, zadnji, i sam prešao rijeku. Tako je Bambi pokazao koliko je hrabar i odgovoran i da zaslužuje biti kraljević šume. Od tog dana su ga svi još više poštovali i voljeli. Bambi je sada bio odrastao, prelijep i ponosit jelen, a Falina je postala njegova žena. Iduće proljeće, Falina je na svijet donijela dva prekrasna laneta, Bambijevu djecu, koju su, baš kao nekada malenog Bambija, došli pozdraviti svi vjerni šumski prijatelji.

Karta za otiske i predviđenim mjestima za omotnice

Tekstovi u omotnicama i pripadajući otisci

Jazavac

Dug je do 90 cm, na leđima je sive, a na trbuhu crvenkastosmeđe boje. Prepoznat ćeš ga po dvije bijele pruge koje mu se protežu od ušiju do vrata. Hrani se miševima, ličinkama, kukcima i voćem. Živi u jazbini koju sam iskopa svojim snažnim nogama, a zimi spava zimski san.

Srna

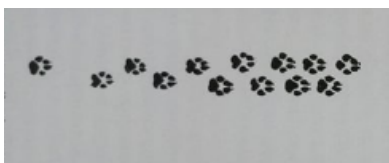
Srnu ćeš prepoznati po njoj smeđoj boji. Manja je od košute (ženke jelena) i najčešće nema rogove, a i ako ima jako su mali. Hrani se zeljastim biljkama, plodovima i travom, a najčešće ju možeš vidjeti u sumrak i zoru.

Divlji kunić

Divlji kunić na leđima je smeđesive boje, a na trbuhu bijele boje. Ima crni rep i uši. Stražnje, duge noge služe mu za skakanje. Hrani se samo hranom biljnoga podrijetla.

Lisica

Lisica je veličine osrednjeg psa, a možeš ju prepoznati po njezinu veliku, kitnjastu repu. Ima dobro razvijeno osjetilo njuha i sluha, dok malo slabije vidi. Hrani se kukcima, gujavicama, miševima i drugim raznim životinjama.

Jelen

Jelena ćeš prepoznati po njegovim velikim rogovima koji krase njegovu glavu. Većinom živi u šumama, a iz njih izlazi samo noću u potrazi za hranom. Hrani se zelenim biljem, žirovima, divljim voćem pa čak i krumpirom.

Divlja svinja

Divlja svinja jako je snažna životinja. Može doseći masu i do 300 kg. Tijelo joj je pokriveno tvrdim dlakama smeđe boje. Najčešće obitava u manjim šumarcima, a hrani se miševima, krumpirom, žirevima...

Kuna bjelica

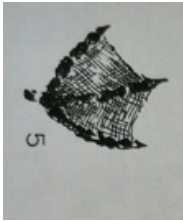
Često se nastanjuje blizu ljudi, na tavanima napuštenih kuća. Prepoznat ćeš ju po sivkastosmeđoj boji krzna, a na vratu ima bijelu mrlju po čemu se i zove bjelica. Hrani se pticama, njihovim jajima, zečevima i sitnim glodavcima.

Fazan

Fazan je najpoznatija ptica među divljači. Lako ćeš razlikovati mužjaka od ženke po boji njihovog perja. Mužjaka fazana krasi tamnocrvena boja prsa i repa sa tamnim prugama. Ženka fazana je takozvane zemljane boje kako bi se uspješno sakrila neprijatelju. Najrazvijenije osjetilo fazana je vid dok nešto slabije čuje. Živi u šumarcima, na livadama i u polju, a hrani se različitim sjemenkama, žitaricama, puževima, gusjenicama...

Divlja patka (patka gluhara)

Ova patka najpoznatija je patka među svim divljim patkama. Gnijezdi se u plitkim močvarnim područjima. Ženka divlje patke tamnosmeđe je boje s tamnim krugovima, dok mužjak na glavi i vratu ima zelenu boju, na prsima tamnoljubičastosmeđu, a tijelo mu je sivo. Hrane se algama, sjemenkama i žitaricama.

14. IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Ja, Matea Đurinić, izjavljujem da je ovaj diplomski rad pod naslovom „Poznavanje divljači kod djece mlađe školske dobi“ isključivo rezultat vlastitog truda i rada te da se temelji na vlastitim istraživanjima.

Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada.